

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2021

Kristýna Rokošová

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra Sociologie

Zakládání a výchova rodiny z pohledu adolescentů

Bakalářská práce

Autor: Kristýna Rokošová
Studijní program: B6703 Sociologie
Studijní obor: Sociologie obecná a empirická
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: doc. Milan Tuček, CSc.

Hradec Králové, 2021

Zadání bakalářské práce

Autor: Kristýna Rokošová

Studium: F17BP0266

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Zakládání a výchova rodiny z pohledu adolescentů**

Název bakalářské práce AJ: Founding and raising a family from the perspective of adolescents

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

V této bakalářské práci se budu zabývat zakládání a výchovou rodiny z pohledu adolescentů. Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. U teoretické části se zaměřím na vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti výchovy rodiny tzn. vymezím pojem "adolescent" a pojem "rodina" pomocí odborné literatury. V praktické části provedu kvantitativní výzkum, který budu realizovat formou dotazníku. Budu se dotazovat věkové kategorie, kterou jsem stanovila od 14 do 17 let. Z této kategorie bude tázáno 100 respondentů. Cílem této bakalářské práce je popsat a zachytit, jaké hodnoty a postoje zaujímají dotazovaní respondenti k zakládání a výchově rodiny a zda jsou jejich názory ovlivněny jejich současnou výchovou a situací v rodině. Tento stanovený cíl chci naplnit pomocí empirického výzkumu. Získaná data poté vyhodnotím, zpracuji a podám podrobné shrnutí.

MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd.2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 8086429059

BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie*. Praha: Nakladatelství Fortuna 1996. ISBN 80-7168-304-3.

MANSELDOVÁ, Zdenka, ed. a TUČEK, Milan, ed. *Současná česká společnost: sociologické studie*. Vyd. 1 Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002. ISBN 80-7330-009-5.

STŘELEK, Stanislav. *Studie z teorie a metodiky výchovy II*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 8021036877.

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost. 2.*, upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008. 323 S. ISBN 97-80-86429-87-8.

SINGLY, François de. *Sociologie současné rodiny*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Agro, 2003 ISBN 80-7203-124-4.

JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada 2012. ISBN 978-80-247-3679-2.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003b. ISBN 80-86429-19-9.

LOUČKOVÁ, Ivana. *Rodina očima seniorů a dospělých dětí: Hodnotové hierarchie a typologie: [abstrakt]*. *Sociální práce*. 2004, č.2, s. 63-72. ISSN 1213-6204.

PAVLAS, Ivan. *Hodnotová orientace adolescentů*. In: *Psychologie, filozofie, sociologie 2002*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2002. s. 93-102. ISBN 80-7042-600-4.

KOVAŘÍK, J., ŠMOLKA, P. *Současná rodina*. Praha: Print Produkcion, 1996. ISBN 80-7252-031-8.

KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk, prostředí, výchova*. 1. vyd. Brno: Paido, 2001. ISBN80-7315-004-2.

ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998, 268 s. ISBN 80-85931-48-6.

SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. 3. VYD. Praha: Portál, 2012. 219 s. ISBN 978-80-262-0217-2.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: doc. Milan Tuček, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 8.9.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, s použitím odborné literatury a pramenů uvedených v seznamu, který je součástí této bakalářské práce. Bakalářská práce byla vedena pod doc. Milanem Tučkem, CSc.

Kristýna Rokošová

V Hradci Králové dne 8.7.2021

Anotace

ROKOŠOVÁ, KRISTÝNA. *Zakládání a výchova rodiny z pohledu adolescentů*. Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2021, 52 s. Bakalářská práce.

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na zakládání a výchovu rodiny z pohledu adolescentů. Teoretická část se dělí na pět kapitol, ve kterých přibližuji a objasňuji stěžejní pojmy a témata pomocí odborné literatury a odborných textů. V první kapitole definuji pojem rodina, vyjmenovávám typy rodiny a popisuji funkce rodiny. V druhé kapitole se zaměřuji na výchovu rodiny, kde přibližuji výchovné styly, výchovu související se společností a prostředím. U třetí kapitoly se soustředím na zakládání rodiny. Čtvrtá kapitola pojednává o současné rodině. Pátá kapitola se zaměřuje na adolescenci, kde je definován pojem adolescent a období adolescence. Výzkumná část je rozdělena do jedné kapitoly, ve které podrobně analyzuji a rozebírám kvantitativní výzkum zaměřený na pohled adolescentů k zakládání a výchově rodiny. V závěru rekapituluji a vyhodnocuji bakalářskou práci na konec uvádím seznam použité literatury a přílohy.

Klíčová slova

rodina, zakládání rodiny, výchova rodiny, adolescent

Annotation

ROKOŠOVÁ, KRISTÝNA. *Founding and raising a family from the perspective of adolescents*. Philosophical Faculty, Univerzita Hradec Králové, 2021, 52 pp. Bachelor Thesis.

The presented bachelor thesis is focused on the establishment and education of the family from the perspective of adolescents. The theoretic part is divided into five chapters. In which I approach and clarify the key concepts and topics using the literature and professional texts. In the first chapter I define the term family, list the types of family and the function of family. In the second chapter I focus on family education, where I approach educational styles, education related to society and the environment. In the third chapter, I focus on starting a family. The fourth chapter deals with the current family. The fifth chapter focuses on adolescence, where the concept of adolescent and the period of adolescence are defined. The research part is divided into one chapter, in which I analyze in detail and analyze quantitative research, which is focused on the view of adolescents to the establishment and education of the family. In the ending I recapitulate and evaluate the bachelor's thesis and at the end I present a list of used literature and appendices.

Key words

family, starting a family, education of family, adolescent

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce doc. Milanovi Tučkovi, CSc. za cenné profesionální rady, připomínky a metodické vedení práce.

Také bych chtěla poděkovat, přáteli a rodině za psychickou a morální podporu, kterou jsem u nich nacházela při psaní a zpracovávání bakalářské práce.

Kristýna Rokošová

OBSAH

ÚVOD.....	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	10
1. RODINA.....	10
1.1 Definice rodiny	10
1.2 Typy rodiny.....	12
1.3 Funkce rodiny	15
2. VÝCHOVA RODINY	18
2.1 Výchova	18
2.2 Výchovné styly.....	19
2.3 Výchova a společnost.....	20
2.4 Výchova a prostředí	23
3. ZAKLÁDÁNÍ RODINY	24
4. SOUČASNÁ RODINA	25
5. ADOLESCENCE	28
5.1 Pojem adolescent a adolescence	28
II. VÝZKUMNÁ ČÁST.....	30
1. VÝZKUM.....	30
1.1 Metodika výzkumu	30
1.2 Výzkumný cíl.....	30
1.3 Výzkumné otázky	30
1.4 Stanovené výzkumné otázky.....	31
1.5 Otázky a odpovědi s grafickým znázorněním.....	32
1.6 Vyhodnocení cílových a výzkumných otázek	44
1.7 Vyhodnocení výzkumu	45
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
Monografie.....	48
Elektronické zdroje.....	48
SEZNAM PŘÍLOH.....	49
Příloha 1 Dotazník	49

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je zakládání a výchova rodiny z pohledu adolescentů. Toto téma jsem si zvolila hned z několika důvodů. Zajímalo mě, zda v průběhu vývoje a dospívání adolescentů dochází k utváření postojů, pohledů, názorů či představivosti o jejich budoucí rodině. Chtěla jsem také zjistit, zda má na jejich představivost o rodině vliv jejich vlastní rodina, ve které vyrůstají. Také jsem chtěla zanalyzovat jaké postupy a typy výchovy budou aplikovat. Toto jsou mé hlavní důvody a zároveň cíle výzkumné části, které chci zodpovědět a naplnit díky dotazníkovému šetření.

Vedlejší důvody jsou následující. Pro mne je rodina důležitá součást mého života. Proto mě zajímalo, jak každý adolescent vnímá svoji rodinu a rodiče. Jaký má názor či postoj, který bude aplikovat na základě příkladů od jejich rodičů. Další vedlejší důvod je, že v probíhající adolescenci mám bratra a zajímalo mě jak on a jeho vrstevníci vnímají tuto problematiku.

Přála bych všem ostatním, aby vyrůstali v úplné rodině se sourozenci a dostávali ten nejvzornější a správný příklad od svých rodičů, který by pak aplikovali do svých budoucích rodin.

Téma rodina spojuje nás všechny. Každý pocházíme z nějaké rodiny, která je úplná či neúplná. Všichni máme nebo jsme měli otce a matku. Všichni jsme byli a jsme nějak vychováváni. Je na rodičích, jak nás vychovávají či vychovali a jaký nám dávají a dali příklad do života.

Zkrátka si myslím, že rodiče a rodina nejvíce působí na dítě během vývoje a dospívání. Proto jsem se rozhodla oslovit adolescenty ve věku od 14 let do 17 let s touto problematikou.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. RODINA

1.1 Definice rodiny

Formulace a vymezení na toto téma můžeme v literatuře nalézt hned několik. Pojem rodina, definuje nespočet autorů a hned několik oborů jako například psychologie, sociologie, pedagogika nebo právo.

V oboru psychologie Kramer vymezuje rodinu jako *„skupinu lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených transakčních vztahů. Členové jsou často (ale ne nutně) vázáni hereditou, legálními manželskými svazky, adopcí nebo společným uspořádáním života v určitém úseku jejich životní cesty. Kdykoli mezi blízkými lidmi existují intenzivní a kontinuální psychologické a emocionální vazby, může být užíván pojem rodina, i když jde o nesezdaný pár, o náhradní rodinu atd.“* (Sobotková, 2001, s. 24)

V oblasti sociologie rodiny Možný říká, že *„rodina se ovšem z lidského páru zakládá až narozením prvního dítěte. Na rozdíl od domácnosti, kterou mohou tvořit a často také tvoří i lidé žijící v páru opačného i stejného pohlaví a jež se zakládá také soužitím jiné, větší skupiny osob, ať už pokrevně spjatých anebo nikoli, pro rodinu je svazek krve definující vlastností.“* (Možný, 2002, s.17)

Podobně smýšlející definici můžeme najít i v sociologickém slovníku kde se rodina definuje jako *„skupina osob, která je spojená manželstvím, pokrevním příbuzenstvím nebo adopcí, která tvoří jednu domácnost a jsou spolu ve vzájemné interakci.“* (Jandourek, 2012, s.194)

„V právníkové literatuře se sice rodina nedefinuje, ale s oblibou se používá pojem rodinná kolektiva, nebo určení – rodina jako základní článek společnosti.“ (Kraus, Poláčková et al. 2001, s.78)

Přesnou a stručnou definici také stanovil Giddens kde tvrdí, že rodina je *skupina osob spřízněných pokrevním poutem, sňatkem či adopcí, která tvoří ekonomickou jednotku, v níž jsou dospělí členové a členky zodpovědní za výchovu dětí.“* (Giddens, 2013, s. 992)

Také Střelec vymezil rodinu jako malou sociální skupinu, která se uskutečňuje na základě manželství, která umožňuje soužití mezi manžely navzájem. (Střelec, 2011, s. 109)

V rámci sociální pedagogiky se rodina „považuje za *institucionalizovaný sociální útvar nejméně tří osob, mezi nimiž existují rodičovské, příbuzenské nebo manželské vazby. Základem rodiny ve všech dosud známých společnostech je dyadický pár – muž a žena, tj. nějaká forma manželství nebo partnerství. Rodina je tedy postavena na partnerství osob opačného pohlaví, které má trvalejší ráz, a na příbuzenství. Výchozím znakem každé rodiny je existence nejméně jednoho dítěte bez zřetele na jeho věk.*“ (Kraus, Poláčková et al. 2001, s.78)

Všechny tyto definice mi dávají smysl a význam. Ztotožňuji se plně se všemi. Je velice podstatné, že všechny vymezení jsou spjatá se současnou dobou, protože je spousta rodin, které jsou svým způsobem odlišné, ale i přesto podle těchto formulací se definují jako rodina. Například dříve nezakládali rodinu lidé se stejným pohlavím, a proto je klíčové, že dnes tento typ lze uchopit jako rodinu.

Kdybych měla definovat rodinu svými vlastními slovy tak by má definice zněla asi takto. Skupina lidí, kde základem této skupiny je pár opačného či stejného pohlaví, který zplodil či adoptoval jedno nebo více dětí a zároveň tvoří jednu společnou domácnost. Všichni spjatí s tímto skupenstvím by zde měli nacházet empatii, pochopení, lásku, ale i psychickou, finanční a emocionální podporu.

Pokud mám krátce shrnout všechny tyto vyjmenované obory a jejich definice k pojmu rodina, tak použiji krátké shrnutí od Blahoslava Krause a Věry Poláčkové kde prohlašují, že „*v právnické literatuře se sice rodina nedefinuje, ale s oblibou se používá pojem rodinná kolektivita, nebo určení – rodina jako základní článek společnosti. Sociologie preferuje pojem sociální instituce nebo malá sociální skupina, sociální psychologové dávají přednost pojmu primární skupina před institucí, pedagogové zdůrazňují výchovně-socializační funkci rodiny, ekonomové považují rodinu především za výrobní nebo spotřební jednotku*“ (Kraus, Poláčková et al. 2001, s. 78)

1.2 Typy rodiny

Typů dělení rodiny existuje mnoho. Každý typ je něčím charakteristický. Rodinu můžeme dělit například na základě jejího složení, její funkce či strukturálních a strategických vzorců.

Se zajímavým rozdělením přišel Frédéric Le Play, který na základě jeho monografií stanovil tři typy rodin: patriarchální velkorodinu, nestabilní rodinu a kmenovou rodinu.

- 1) Patriarchální rodina (famille parentale)** – tento typ určil Le Play při cestování u nomádů v Orientu, asijských stepích a u zemědělců z východní Evropy. Členové tohoto typu rodiny nemají nárok na odměnu ve prospěch rodiny. Nemůžou mít osobní vlastnictví. Patriarchální rodina je složena ze čtyř generací a více nukleárních rodin. I když se děti uzavřou manželství jsou pod jurisdikcí nejstaršího otce. V rodině je stabilita hodně vysoká a je založena na tradici a přináší podporu slabším členům rodiny z hlediska materiální a morální potřeby. V rozvoji se brání schopným členům rodiny. (Možný, 2002, s. 32)
- 2) Nestabilní rodina (famille instable)** – bere Le Playe jako další extrém rodinného uspořádání. Je to důsledek individualismu a industrialismu, který se opírá o vliv dědického práva v bohatých a vzdělaných třídách ze západní Evropy. Součástí nestabilní rodiny jsou rodiče a neprovdané děti. Po sňatku opouštějí rodinu, nemají pocit závazku vůči rodině a sourozencům. Poté nectí rodinnou tradici, morálku a sociální autoritu. Tento typ rodin není stabilní. Rodiče a neprovdaní potomci se na stáří izolují a v mnoha případech umírají opuštěni. Není velká pravděpodobnost, zda se někdo dopracuje k bohatství a úspěchům. (Možný, 2002, s. 32)

3) Rozvětvená rodina (famille souche) tuto rodinu Le Play nachází v severním Německu. Vnímá ji jako vzor pro sociální reformu, protože je na rozmezí nesvobody patriarchální rodiny a individuální svobody nestabilní rodiny. Tento typ rodiny pobývá v rodinném domě, ve kterém zůstává nejstarší syn po jeho sňatku a narození dětí. Jeho rodina je základ rozvětvené rodiny a pobírá odpovědnost za spojitost rodinného života a rodinných tradic. Rozvětvená rodina se skládá z ženatého syna, jeho rodiny, jeho rodičů, svobodných sourozenců, strýce, tety a služebníků, kteří žijí pospolu v rodinném domě. (Možný, 2002, s. 32-33)

V rozvětvené rodině „rodinné jmění přechází nerozděleno do rukou jediného dědice, který má však více povinností než práv – vůči rodičům do jejich smrti a trvale vůči sourozencům, které musí podporovat při vzdělání a vybavení. Nerozdělený majetek umožňuje dobrou morálku, pořádek, čistotu, radost z rodinného života, starost o budoucnost, zájem o mír a prospěch společnosti. Tuto rodinu nachází Le Play u malých vlastníků půdy a v těch rodinách dělníků, kteří mají i malé vlastní hospodářství (dnes bychom je označili za kovozeďelce).“ (Možný, 2002, s. 32-33)

Nejčastěji se, ale setkáváme s rozlišením dvou základních typů rodiny, kterými jsou nukleární a rozšířená rodina.

- **Nukleární rodina**

Nukleární rodinu vnímám tak, kde je zapotřebí páru, stejného či opačného pohlaví a alespoň jednoho dítěte, kterého společně počali či adoptovali a žijí sami v jedné domácnosti. S tímto typem jsme se už setkali i v minulosti a samozřejmě i současnosti.

Jak uvedl Giddens „ve všech známých společnostech existuje nějaká forma rodinného uspořádání, ačkoliv konkrétní ráz rodinných vztahů se v jednotlivých případech může diametrálně lišit. Zatímco v novověkých společnostech je převládající formou rodiny takzvaná nukleární rodina, lze se setkat i s rozšířenými rodinami v celé řadě obměn“ (Giddens, 2013, s. 992)

Giddens identifikoval nukleární rodinu jako „*dva dospělí, kteří žijí ve společné domácnosti s vlastními nebo adoptovanými dětmi.*“ (Giddens, 2013, str. 309)

Dále uvedl, že „*ve většině tradičních společností byla nukleární rodina součástí větší příbuzenské sítě určitého typu.*“ (Giddens, 2013, s. 309)

- **Rozšířená rodina**

Rozšířená rodina se z mého pohledu skládá ze všech lidí, kteří jsou příbuzensky a pokrevně spjaty, Jedná se o sestry, bratry, manžela, manželku, strýce, tetu, sestřenicu či bratrance. Zkrátka je složena z více generací, kteří tvoří společnou domácnost.

Giddens tento typ rodiny pobírá tak, že „*žijí-li další blízcí příbuzní kromě sezdaného páru a dětí buď ve společné domácnosti, nebo průběžně udržují blízké vztahy. Rozšířená rodina může obsahovat prarodiče, bratry a jejich manželky, sestry a jejich manželé, tety a strýce i synovce a neteře.*“ (Giddens, 2013, s. 309)

Je zajímavé, že podle funkce rodiny můžeme samotnou rodinu v České republice takzvaně diagnostikovat, díky stanovení dalších typů rodiny na základě čtyř pásem její funkčnosti podle J. Dunovského:

- **Funkční rodina** – je bez poruchy, zřizuje dobrý vývoj a prospěch dítěte.
- **Problémová rodina** – tento typ rodiny nesplňuje a dochází k poruchám některých nebo všech funkcí. Neohrožuje vývoj dítěte ani rodinný systém. Rodina je ochotna tyto problémy řešit vlastními silami a využít jednorázovou či krátkodobou pomoc z řad odborníků.
- **Dysfunkční rodina** – se pobírá jako rodina, kde dochází k vážným poruchám některých nebo všech funkcí rodiny. Kdy dochází k ohrožení rodiny jako celku a vývoje a prospěchu dítěte. Rodina je sama nezvládá, a proto se obrací na pomoc zvenčí.

- **Afunkční rodina** – bohužel u tohoto typu jsou velké poruchy, kdy rodina už neplní svůj základní úděl a úkol. Dochází ke škození dítěti velkého rázu a dítě je ohroženo v samotné existenci. Sanace v této rodině nepomáhá. Jediné východisko je odebrat ho této rodině a umístit do náhradní rodiny. (Gillernová, Kezba, Rymeš, 2011, s. 117)

Tyto čtyři pásma se mi zdají stručná a výstižná. S každým typem jsme se určitě někdy každý setkal a mohl je identifikovat podle těchto typů rodiny.

Střelec stanovil další typy rodiny:

- **Základní rodina** – společenská jednotka, která se skládá z otce, matky, dětí.
- **Rozšířená rodina** – obsahuje navíc prarodiče, strýce, tety a ostatní příbuzné.
- **Orientační rodina** – je ta rodina ve které se jedinec narodí.
- **Reprodukcující rodina** – je založena vstupem do manželství. (Střelec, 2011, s. 109)

1.3 Funkce rodiny

Tak jako výchova v rodině je důležitá stejně tak podstatná je i funkce rodiny. Troufám si tvrdit, že výchova a funkce se v určitých fázích v rodině prolínají.

Každá rodina by měla splňovat určité funkce. Jsou nesmírně důležité jak pro samotnou rodinu, ale také pro společnost, se kterou jsou funkce rodiny určitým způsobem spjaty. Je základem uspokojit potřeby a požadavky všech členů rodiny. Pokud má dojít k vyhovění požadavků a potřeb, měla, aby rodina splňovat základní funkce, které se podílejí na zabezpečení života člověka ve společnosti.

Například Střelec tvrdí že *„funkce rodiny jsou většinou chápány jako úkoly, které plní rodina jednak vůči svým příslušníkům, ale také ve vztahu k společnosti. Složitě a stále se vyvíjející podmínky života společnosti jsou zároveň podmínkami pro život rodiny a podobně je ovlivňována společnost okolnostmi rodinného života svých občanů.“* (Střelec, 2011, s. 110)

Sociální pedagogika taktéž vnímá podobně to, že rodina vyrůstá v určitém společenském prostoru. Zároveň zastává to, že „rodina ve svém souhrnu zajišťuje mnoho činností – zabezpečuje své členy hmotně, pečuje o zdraví, výživu a kulturní návyky svých členů, vytváří specifické socializační a výchovné prostředí pro děti, předává jim kulturní dědictví, vštěpuje jim morální postoje, ovlivňuje je, usměrňuje, chrání a podporuje.“ (Kraus, Poláčková et al. 2001, s. 79)

Nejčastěji se funkce rodiny rozdělují na čtyři typy:

1. Biologicko-reprodukční

Biologicko-reprodukční funkce rodiny má velký význam jak pro jedince, tak i pro společnost. Tato funkce zajišťuje rození dětí. Pro jedince to znamená pokračování jeho rodu a pro společnost zabezpečení perspektivy jejího rozvoje.

Rodina je hlavní a zásadní jednotka pro plození nové generace, a proto zastává tuto funkci. (Langmeier, Krejčřová, 2006, s. 183)

Díky dětem pokračuje život rodiny (a společnosti). Díky této funkci je manželství institucí, které je uznáváno společensky právně i eticky. Funkce je spjata s ekonomicko-zabezpečovací funkcí. (Střelec, 2011, s. 111)

2. Ekonomicko-zabezpečovací

Samotná rodina je velmi důležitá pro rozvoj ekonomiky, a proto funkce ekonomicko-zabezpečovací zajišťuje rodinu jako spotřebitele, kterého potřebuje pro trh a rozvoj ekonomiky. Pro rodinu tato funkce zajišťuje finanční prostředky prostřednictvím mzdy a díky tomu je rodina finančně zabezpečena.

Dříve každá rodina hospodařila a vyráběla pro sebe. V dnešní době je rodina převážně spotřební jednotkou a jen minimálně hospodaří. (Langmeier, Krejčřová, 2006, s. 183)

Ekonomicko-zabezpečovací funkce funguje na několika aspektech, které jsou závažné pro existenci rodiny a pro rozvoj ekonomického systému společnosti. Dochází k začleňování rodinných příslušníků do výrobní a nevýrobní sféry v určitých profesích. Rodina funguje jako jednotka mikroekonomického rozhodování, díky finančním a materiálním prostředkům, které investuje nebo ukládá a díky tomu udržuje stabilitu ekonomického systému společnosti. (Střelec, 2011, s. 111)

3. Sociálně-výchovná

U funkce sociálně-výchovné je podstatná výchova dítěte. Jak píše Kraus a Poláčková je „rodina první sociální skupinou, která učí dítě přizpůsobovat se sociálnímu životu, osvojit si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti.“ (Kraus, Poláčková et al. 2001, s. 80)

Langmeier a Krejčířová popisují tuto funkci tak, že „rodina uvádí dítě rozhodujícím způsobem do lidské společnosti, učí je základním způsobem společenského chování a předává mu základní kulturní statky společenství.“ (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 183)

Tato funkce hraje nejvýznamnější součást v působnosti rodiny na dítě v raném dětství, předškolním věku a mladším školním věku. (Střelec, 2011, s. 112)

4. Emocionálně-ochranná

Emocionálně-ochranná funkce by měla zajišťovat životní potřeby všech členů rodiny. Jak tvrdí Střelec „souvisí s uspokojováním potřeb bezpečí, jistoty, pochopení, přijetí a lásky, s utvářením prostředí citové podpory a zázemí, pocitů spolupříslušnosti a uznání. To jsou důležité hodnoty rodinného života, které se významnou měrou podílejí na vnitřní pohodě a vyrovnanosti každého člověka a jsou nezbytné především pro zdravý vývoj dětí.“ (Kraus, Poláčková et al. 2001, s. 118)

K funkci emocionálně-ochranné bych ještě rozhodně přidala pocit sounáležitosti. Myšleno tak, že člověk někam patří. Je důležité, aby tento pocit měl každý člen rodiny.

Langmeier a Krejčířová se k této funkci vyjadřují tak, že „rodina poskytuje emoční uspokojení všem svým členům v dobrých podmínkách rovnoměrně, tedy bez toho, že by se tak dělo na úkor ostatních.“ (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 183)

Střelec uvádí, že tato funkce uspokojuje důležité potřeby jako například bezpečí, jistotu, pochopení, přijetí a lásku. Dále podle něj funkce utváří prostředí citové podpory a zázemí, pocitů spolupříslušnosti a uznání. Všechny tyto aspekty jsou velice důležité pro zdravý vývoj dítěte i dospělých. Díky tomuto procesu se u jedinců vytváří vnitřní pohoda a pocit vyrovnanosti. (Střelec, 2011, s. 112)

2. VÝCHOVA RODINY

2.1 Výchova

Pokud bych se měla zamyslet nad pojmem výchova, z mého pohledu bych ji definovala jako proces, ve kterém samotný jedinec získává postoje, modely či příklady v určitých fázích života, které potom aplikuje do svého chování.

Germancová pojímá výchovu jako „*záměrné, cílevědomé působení, které se projevuje všestranným formováním osobnosti a má adaptační, anticipační a permanentní charakter.*“ (Germancová, 2002, s. 50)

P. Ondrejkoovič pojmul výchovu v heslech jako:

1. **morální a intelektuální výcvik**, pro zlepšování složek osobnosti a vývoj mentálních prvků v charakteru člověka
2. **sociální technika ovlivňování lidského chování**, která by měla porozumět v souladu se vzory v sociální interakci a organizaci,
3. **záměrný a organizovaný přenos požadovaných dovedností a hodnot**, ze skupiny na skupinu nebo jedince,
4. **interakční proces**, který se odehrává mezi vychovatelem a vychovávaným ve specifickém sociálním prostředí a čase,
5. **aktivity a opatření**, který jsou cílevědomě zaměřené na ovlivňování osobnosti, a jsou ustanoveny cíle,
6. **proces vědomé a dodržované socializace.** (Kraus, Poláčková et al. 2001 s. 56)

O Baláž. charakterizuje výchovu „*nejen jako intencionální působení na člověka, ale jako složitý multifaktorový dynamický proces, který podceňuje všestrannou aktivitu v procesu sebevýchovy a uskutečňuje se v sociálním prostředí, které rozhodující měrou ovlivňuje výsledky tohoto procesu.*“ (Kraus, 1998, s. 9)

Blížkovský uchoopil výchovu jako „*jeden z faktorů, procesů či podmínek, podílejících se na utváření (formování osobnosti).*“ (Kraus, 1998, s. 9)

Blížkovský zkrátka pojímá výchovu jakýmsi kultivujícím generátorem i akcelerátorem individuálního rozvoje a součástí celého sociálního pokroku, protože je nezbytným antropogenním a sociogenním faktorem. (Kraus, 1998, s. 9)

Pro člověka je výchova velice důležitá, díky ní se samotnému jedinci rozvíjí jeho osobnost a potom se lépe adaptuje do etap ve svém životě, jako například do společnosti.

Střelec stručně uvádí, kdo se na výchově dětí společně s rodinou podílí:

- škola a učitelé,
- světské a církevní organizace určené výhradně dětem a mládeži,
- speciální státní, soukromé a nadační instituce s participací na výchově handicapovaných dětí a mládeže,
- sportovní, zdravotnické, ekologické, odborové a další organizace, které se orientují v rámci své programové činnosti také na výchovu dětí a mládeže,
- hromadné sdělovací prostředky – rozhlas, televize, film a tisk,
- další lokální a regionální faktory společenského prostředí. (Střelec, 2011, s. 117)

2.2 Výchovné styly

Podle chování rodičů k dítěti, kteří ovlivňují jeho vývoj, určujeme podle schématu typy, které označujeme jako výchovné styly. Nejzákladnější dělení je rozděleno na tři základní typy výchovných stylů: (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 269)

1. Autoritativní styl

Tento styl výchovy je především důrazný na bezpodmínečnou poslušnost. Dítě se musí podřídit autoritě rodičům. Je nuceno uposlechnout na všechny příkazy a zákazy dospělé osoby bez dlouhých diskusí. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 269)

2. Liberální styl

Styl liberální je označován jako „laissez-faire“ styl, který je zase naopak volnější. Dítěti je ponechána největší volnost bez omezování při jeho vlastních aktivitách. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 269)

3. Demokratický styl

U demokratického stylu je základem respektování dítěte jako samotné bytosti, které má právo se rozhodovat svobodně. Dítě musí nést a poznávat svoji odpovědnost na úkor druhým lidem v rodině, a samozřejmě i mimo ni. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 269)

Ze všech těchto modelů se za nejpriznivější pro zdravý vývoj dítěte považuje demokratický styl. Je více o vysvětlení nežli o trestání. Díky tomuto stylu dítě vnímá přiměřenou volnost, ale jsou stanoveny určité meze. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 269)

Je důležité mít na paměti, že nejde přesně určit rodinu do vyhraněných typů. Každý rodič má jiný přístup v určitých situacích. Někdy se jedná o liberální styl nebo o demokratický styl. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 269)

2.3 Výchova a společnost

Protože výchovu ovlivňuje z části vychovávající, souvisí samozřejmě i s výchovou díky, které samotný jedinec získává další postoje, zkušenosti a názory do života.

Jandourek společnost pojímá v několika bodech, kde se ji snaží definovat:

- Nejzákladnější systém lidského soužití.
- Společnost je vždy součástí určité teorie v lidském soužití
- Společnost se skládá ze sumy individuí, kteří jsou v kontaktu a spojeni přes sociální vztahové sítě
- Kulturní antropologie pojímá společnost, jako skupinu individuí, která je rozlišena specifickou kulturou a není závislá na ostatních skupinách
- Společnost lze definovat určitými vlastnostmi, třeba jako výskyt obou pohlaví či vyznačeným teritoriem. (Jandourek, 2012)

Souhlasím s Jandourkem, že „*u jedince je důležité, aby se uměl ve společnosti orientovat a jednat.*“ (Jandourek, 2012, s. 216)

T. Parsons bere společnost jako kolektivitu, která poskytuje všechny funkce k vlastnímu udržení. Pro něj je to sociální systém, který obsahuje společné hodnotové orientace a schopnosti jednání. (Jandourek, 2012, s. 216)

Výchova je pro Krause a Poláčkovou „*činnost životem podmíněná a život podmiňující. Výchova je nepochybně proces podílející se na utváření osobnosti (celých sociálních skupin), a tím vlastně na spoluutváření celé společnosti.*“ (Kraus, Poláčková et al. 2001 s. 41)

Dále Kraus a Poláčková tvrdí, že výchova je „*jako antropologická záležitost, která se týká všech lidí. Tento dynamický proces vědomé a řízené socializace zahrnuje všechny činnosti, které člověka utvářejí pro život v konkrétní společnosti. Důležité je, aby člověk byl schopen přenést získané poznatky a dovednosti do jednání, aby každodenně zvládal přiměřeně životní realitu.*“ (Kraus, Poláčková et al. 2001 s. 56)

Výchova se průběžně reguluje a cíleně vstupuje do procesu, který probíhá celý život a dochází k zespolečňování jedince, v určitém kulturně společenském systému. (Kraus, Poláčková et. al. 2001, s. 41)

Kraus a Poláčková uvádí čtyři fundamentální složky celého života společnosti, které tvoří společensko-kulturní systém:

- a) **složky hodnotově normativní**, které se skládají ze sociálních hodnot, norem a z přesvědčení,
- b) **složky mezilidsky vztahové**, které se skládají ze sociálních interakcí, komunikace a pracovních činností,
- c) **složky rezultativní**, ty jsou zase tvořeny z materiálních, duchovních a organizačních produktů,
- d) **složky osobnostní**, jsou sestaveny z individuálních subjektů společensko-kulturního uspořádání, které prostřednictvím svého života systém rozvíjí a díky tomu se člověk realizuje sám sebe. (Kraus, Poláčková et. al. 2001, s. 41)

Výchova má samozřejmě svou úlohu vůči společnosti, a to celkovou kultivaci jedince a celé společnosti. Tento složitý výchovný proces by měl plnit určité funkce. (Kraus, Poláčková et. al. 2001)

Díky analýze funkcí vůči výchově a jejímu vztahu ke společnosti byly zjištěny tyto funkce, které uvádí Kraus a Poláčková:

- a) **translačně-transformační** funkce se zakládá na spojitosti vývoje společnosti; jedná se o přenos a následující obohacování kultury za pomoci výchovně-vzdělávacího procesu,
- b) **komunikačně-kooperativní** funkci zastává výchova tím, že působí na oba procesy, zlehčuje jejich průběh a je prospěšná k jejich kvalitě; zpětně působí na systém mezilidských vztahů,
- c) **socializační funkce** se ve výchově promítá tak, že modifikuje, prohlubuje a posouvá kvalitativní rovinu socializačního průběhu
- d) **kultivační funkce** je založena na procesu vzdělávání člověka, kde se zhodnocuje a přetváří všechny informace, které se potom přenášejí do praxe
- e) **ekonomicko-kvalifikační funkce** se zakládá na tvoření předpokladů pro vývoj hospodářství kde dochází k přípravě kvalifikovaných pracovních sil, které potom zlepšují kvalitu výroby a ostatních služeb. Všechny vyjmenované funkce se navzájem pojí a doplňují. (Kraus, Poláčková et. al. 2001, s. 42)

Kraus správně vystihl, že ve všech uvedených funkcích výchovy se nachází vztah mezi společností a výchovou. (Kraus, 1998, s. 19)

A. Meier uvedl sociální aspekty výchovy do čtyř základních funkcí:

1. výchova utváří společenskou funkci reprodukčního postupu,
2. dále tvoří socializační funkci v návaznosti na instituce,
3. utváří cílové funkce specificky u sociálních institucí,
4. působí jako odborná funkce výchovných profesí a skupin (funkce učení). (Kraus, 1998, s. 19)

U výchovného procesu jsou důležité dvě postavy, a to vychovávaný a vychovatel. Mají stejné podmínky jako například úroveň bydlení, sociální status či charakter životního stylu. Všechny tyto aspekty se prolínají mezi vychovatelem a vychovávaným a vzájemně na ně působí. Souvisejí s nimi další hlediska například místo bydliště a kraj vychovatele. (Kraus, 1998)

2.4 Výchova a prostředí

Nejen, že pro výchovu je důležitá společnost, ale souvisí s ní i prostředí, které hraje také velkou roli při výchovném procesu.

Prostředí lze charakterizovat jako prostor a objektivní realitu. Jde o předměty a jevy obklopené námi, nezávisle na našem vědomí. (Kraus, 1998, s. 21)

Typy prostředí dělíme podle velikosti prostoru:

- **Makroprostředí** – prostor, které stanovuje podmínky pro bytí celé společnosti
- **Regionální prostředí** – prostor, který je součástí širší sociální skupiny na rozsáhlejší území společnosti
- **Lokální prostředí** – prostor, který je spojen s bydlištěm (městská čtvrť nebo obec)
- **Mikroprostředí** – prostor ve kterém jedinec pobývá (Kraus, 1998, str. 21-22)

Dále můžeme prostředí dělit podle povahy činností realizovaných v daném prostoru:

- **Pracovní** – haly, kanceláře, školní třída a dílny
- **Obytné a rekreační** – herna, park, klubovna a hřiště (Kraus, 1998, str. 21-22)

Nejdůležitější dělení prostředí je podle charakteru na:

- **Přírodní prostředí** – utváří živá například flora, fauna a neživá, které tvoří kosmické, geologické, geografické a hydrologické faktory
- **Společenské prostředí** – je uspořádáno do celého společenského systému, přičemž zde dominují vazby, které utváří společnost. (ekonomické, politické či správní)
- **Kulturní prostředí** – je tvořeno společenským prostředím, hmotnými i nemateriálními výsledky lidské činnosti. Jsou to například umělecké výtvořy, morální zásady, právní normy, pravidla chování či technické a komunikační výtvořy. (Kraus, 1998, s. 22)

3. ZAKLÁDÁNÍ RODINY

Zakládání rodiny je pro naši společnost nesmírně důležité. Díky tomuto procesu lidstvo nevymírá a udržuje se naše existence.

Průměrný věk, kdy česká žena porodí své první dítě se pohybuje v průměru okolo 28 let. Druhé dítě rodí česká žena porodí v průměrném věku ve 31 letech. Je to důsledek toho, že mladí lidé mění své priority.

Hlavní důvod zakládání rodiny je podle Beckera „produkce“ dětí. Ve smyslu kvantity a také v moderní společnosti ve smyslu kvality. (Šubrt, 2014, s. 15)

V současné době se rodičovství odkládá. Ve většině případů, než někdo založí rodinu nejprve dostuduje, načerpá pracovní zkušenosti či si zajistí vlastní bydlení. V první řadě hraje velkou roli vzdělání. Jedná se faktor, který ovlivňuje věk při vstupu do manželství, výběr partnera, či počet dětí. U takovýchto jedinců převládají priority i jako cestování. V druhé řadě dochází k zmenšování rodin a vzniká neochota jedinců vstupovat do manželství kvůli ekonomicky nejisté době, kdy je rodičovství vnímáno jako ekonomické břemeno. Oproti okolním evropským státům se Česká republika potýká s nízkou porodností a neochotou mladých lidí zakládat rodinu a vstupovat do manželství. (Slepičková, 2012)

4. SOUČASNÁ RODINA

Převažují u nás spíše neúplné rodiny než úplné rodiny. Díky sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, se zjistilo, že každá čtvrtá rodina s dětmi, které jsou závislé na své rodině byla rodinou neúplnou. (Höhne, Kuchařová, Paloncyová 2016)

Je zjištěno, že v průměru v České republice mají úplné rodiny nejčastěji dvě děti nebo jedno dítě. V České republice převažují neúplné rodiny s jedním dítětem. Podíl dětí dle počtu sourozenců vychází tak, že nejčastěji má dítě jednoho sourozence. (Höhne, Kuchařová, Paloncyová, 2016)

V kontextu s rodinným životem Střelec uvádí trendy, které se objevují v evropských zemích a posledních desetiletích:

- pokles sňatečnosti,
- pokles porodnosti,
- zvyšování věku, ve kterém vstupují lidé do prvního manželství,
- rostoucí počet rodin, ve kterých pečuje o dítě jeden z rodičů,
- přibývá domácností tvořených jen jedním člověkem,
- nárůst počtu lidí, kteří spolu mají děti bez oficiálního sňatku,
- zvyšující se počet lidí žijící bez dětí v nesezdaném soužití,
- trvale stoupající počet rozvodů,
- klesající počet lidí, kteří se po rozvodu znovu žení a vdávají. (Střelec, 2011, s. 109)

Současná rodina je poznamenána celou řadou důležitých momentů a skutečností, které vyjmenovává Kraus a Poláčková a to;

1. *„Množství funkcí rodiny převzaly jiné sociální instituce. V plné kompetenci rodiny zůstaly pouze některé z nich.*
2. *Oblast zakládání rodiny ztrácí svoji ritualizovanou podobu, Vytváření manželských rodin je tak provázáno značnou volností. Legalizace partnerského soužití není nutnou podmínkou rodinného života. Zvyšuje se podíl rodin založených na soužití partnerů bez uzavření manželství.*

3. **Snižuje se stabilita rodiny.** V posledních desetiletích z řady důvodů objektivních (emancipační proces, nárůst ateismu) i subjektivních (manželské svazky jsou vázány především na emotivní bázi), dochází k nárůstu rozvodovosti. Přibližně 40 % manželství dnes končí rozvodem, většina rozvádějících se manželství má děti.
4. **Mění se celková struktura rodiny.** Klesá nejen počet dětí v rodině, ale omezuje se také vícegenerační soužití. Narůstá počet osob žijících v jednočlenných domácnostech.
5. **Rozvoj zaznamenává antikoncepce a plánované rodičovství.** Ubývá „nechtěných“ těhotenství, přičemž postoje k umělému přerušení těhotenství jsou značně liberální.
6. **Prodlužuje se délka života a tím i trvání rodiny po odchodu dětí.** Delší je též doba, po kterou žijí rodiče s dětmi ve společné domácnosti. Vzrůstá tak socializační dosah mladé generace na starší příslušníky rodiny.
7. **K proměnám dochází v organizaci rodinného cyklu.** Rodiči se stávají osoby ve vyšším věku, děti se začínají rodit po určité době trvání manželství či partnerského soužití. Prarodiči se tak stávají stále starší osoby, které jsou však vzhledem ke změnám v důchodové praxi velmi často ještě zapojeny do pracovního procesu.
8. **Zvyšují se nároky na čas rodičů strávený v pracovním procesu,** v důsledku toho se zkracuje čas strávený s dětmi a ostatními členy rodiny. Nerespektování dočasných priorit času rodiny je závažné zejména v rodinách s malými předškolními dětmi. Vedle nedostatku času vystává též problém způsobu jeho trávení, problém „kvality času“. V této situaci vzniká naopak otázka užívání médií v současných rodinách.

9. Přibývá dvoukariérových manželství v důsledku růstu vzdělanosti a kvalifikovanosti a tím i zaměstnanosti žen.“

(Kraus, Poláčková et al. 2001, s. 83-84)

I přes tyto všechny v podstatě záporné momenty věřím, že rodina zůstane nadále základ a součástí společnosti.

J. Alan uvádí čtyři možné vývojové modely budoucnosti rodiny a to:

- 1. Industrializační model** – řídí se podle Tofflerových vizí. Tento model stanovuje to, že dominantní forma rodinného soužití nebude existovat.
- 2. Biosociální model** – říká, že zcela vymizí nukleární rodina.
- 3. Hodnotový model** – si zakládá na rozvoji dominantního typu rodinného systému. (Kraus, Poláčková et al. 2001, s. 83-84)
- 4. Sociologický model** – „předkládá dvě varianty: „pospolitostní“ a „institucionalistickou“ a na ně navazující přístupy – konzervativní – kladoucí důraz na prvky a hodnoty tradiční rodiny a na hodnotu dítěte a – modernistický – který sice obsahuje nejrůznější způsoby soužití v komunách, avšak na druhé straně považuje za základní jednotku budoucnosti nezávislého a „svobodného“ jedince a jeho individuální život.“ (Kraus, Poláčková et al. 2001, s. 84)

Optimistický pohled na rodinu v budoucnosti se upevňuje díky tomu, že lidská bytost potřebuje kontakt, komunikaci a sdílení, cítí potřebu být v okruhu nejbližších lidí a potřebuje domov. (Střelec, 2011, s. 115)

„Rodina je prvníma dosti závazným modelem společnosti, s jakým se dítě setkává... Rodina dítě orientuje na určité hodnoty, vystavuje ho určitým konfliktům, poskytuje mu určitý typ podpory... Bez osobního vysoce angažovaného zaujetí rodičů na osudu dětí by se děti vychovat nedaly.“ (Střelec, 2011, s. 115)

5. ADOLESCENCE

5.1 Pojem adolescent a adolescence

Svémi vlastními slovy bych adolescenta popsala jako jedince v určitém období života, které se nazývá adolescence. Jde o období při, kterém adolescent dospívá a dochází u něj sebeuvědomování a utváření sebe samého. V této etapě u adolescenta nastávají psychické a sociální změny.

Termín adolescence se odvozuje od latinského slovesa adolescere (dorůstat, dospívat, mohutnět). V češtině ho můžeme nahradit slovem dorost, mládež či dospívající. Macek uvádí, že je adolescence považována za most mezi dětstvím a dospělostí. V této životní fázi je základem dokončení pohlavního dozrávání, fyzický a duševní rozvoj a sociální učení. Rozvíjejí se při ní základní schopnosti člověka jako symbolizace, anticipace, zástupně učení, sebereflexe či seberegulace. (Macek, 2003, s. 9-10)

Kdyby se mělo určit přesné časové období v této etapě života, tak například Macek uvádí druhé desetiletí života. Ač někteří autoři uvádí různá věková rozmezí. Přičemž v české terminologii se datuje věk od 15 do 20(22) let. U těchto rozmezí rozhoduje dosažení osobní autonomie, role dospělého a ukončení vzdělávání a získání profesní kvalifikace. Z pohledu celosvětového měřítka Macek uvádí celé období mezi dětstvím a dospělostí. (Macek, 2003. s. 9)

V sociologickém slovníku najdeme pojem adolescence vysvětlený jako *„období života navazující na pubescenci (obvykle vymezováno mezi 14. a 18. až 22. rokem věku). V anglosaském písemnictví zahrnuje i pubescenci. Ze sociologického hlediska jde o období, kdy se dospívající učí hrát roli dospělého člověka, zapojit se do společenského života a institucí společnosti. Je to jakási vložka mezi dětstvím a dospělostí. Jde o to, aby byl schopen sám rozeznat svou sociální pozici a vědět, co po něm společnost chce. Jde o období ambivalentní, protože mladý člověk se současně zaučuje do života ve společnosti a zároveň se vůči ní často kriticky vymezuje.“* (Jandourek, 2012, s. 12)

Macek rozděluje adolescenci do tří fází:

- 1. Časnou adolescenci** – která se zhruba odehrává od 10(11) do 13 let
- 2. Střední adolescenci** – kterou přibližně vymezil 14-16 let.
- 3. Pozdní adolescenci** – od 17 do 20 let. (Macek, 2003, str. 10)

Macek dále rozvádí na základě modifikovaných verzí důležité aspekty v období adolescence. V adolescenci u samotného jedince dochází k:

- Přijímání vlastního těla, kdy dochází k fyzickým změnám jako například k pohlavní zralosti a k poznávání pohlavní role.
- Dochází ke kognitivní komplexitě, flexibilitě a abstraktnímu myšlení kdy se projevuje schopnost aplikovat intelektový potenciál do běžné praxe.
- Formuje se emocionální a kognitivní potenciál k vrstevnickým vztahům. Dále se tvoří dovednost a schopnost tvořit vztahy s vrstevníky mužského a ženského pohlaví
- Projevuje se změna vztahu k dospělým například rodičům. Nahrazuje se emocionální závislost za vzájemný respekt.
- Získává se představa o ekonomické nezávislosti. Směřuje se k určitým jistotám jako například k volbě povolání, k získání základní profesní klasifikace a uspořádání si představ o profesi, kterou budou chtít adolescenti vykonávat.
- Dochází k získání zkušeností v erotickém vztahu. Nabírají se znalosti pro partnerský a rodinný život.
- Rozvíjí se intelekt a emocionalita pro zodpovědné chování ve společnosti. Interpersonální dovednosti se rozvíjí také a jsou zaměřeny na komunitu a taktéž společnost.
- Jedinci v tomto období získávají představu o budoucnosti, co se týče priorit v dospělosti, které budou zastávat. Utváří se jim určitá představa o cílech a stylu života.
- Ujasňuje se hierarchie hodnot k samotnému světu a životu pomocí utvořené reflexe a stabilizace. (Macek, 2003, str. 17)

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

1. VÝZKUM

1.1 Metodika výzkumu

Výzkumná část v této bakalářské práci je založena na kvantitativním výzkumu. Výzkum se uskutečnil na základě dotazníkového šetření. Stanovila jsem výchozí výzkumné otázky, které chci tímto výzkumem zodpovědět. Vytvořila jsem náležitý dotazník a předložila příslušným respondentům.

Velikost souboru mi neumožňuje testovat hypotézy, proto má analýza může vycházet jen z jednoduchého vyhodnocení a rozložení jednotlivých odpovědí. Stanovila jsem příslušné výzkumné otázky

Bylo rozdáno 115 dotazníků z toho se mi vrátilo 110, a vyplněno bylo 106 dotazníků. Dotazník obsahuje 19 otázek, které byly stanoveny pro zmapování a zjištění názorů a postojů adolescentů na rodinu z jejich pohledu. Byli dotazováni nezletilí adolescenti ve věku od 14 do 17 let. Respondenti byli tázáni z Gymnázia Boženy Němcové v Hradci Králové a ze Základní školy Úprkova v Hradci Králové.

1.2 Výzkumný cíl

Cíl výzkumné části je popsat a zachytit, jaké hodnoty, názory a postoje zaujímají dotazovaní respondenti ohledně zakládání a výchovy rodiny a zda jsou jejich názory ovlivněny jejich současnou výchovou a situací rodiny. Také zda u adolescentů dochází vůbec k nějakému základnímu utváření představy o jejich budoucí rodině.

1.3 Výzkumné otázky

V tomto sociologickém výzkumu jsem si stanovila následující výzkumné otázky, které chci tímto výzkumem zodpovědět:

Otázka č. 1 Jaké hodnoty spojují respondenti s rodinou?

Otázka č. 2 V jakém průměrném věku by respondenti založili rodinu?

Otázka č. 3 Chtějí být respondenti v manželském svazku při zakládání rodiny?

Otázka č. 4 Jaký je průměrný počet dětí, který by chtěli respondenti?

Otázka č. 5 Budou respondenti zastávat fyzické tresty při výchově rodiny?

Otázka č. 6 Chtěli by respondenti založit rodinu ve stejném věku jako jejich rodiče?

Otázka č. 7 Jaký je průměrný počet sourozenců tázaných respondentů?

Otázka č. 8 Budou respondenti uvažovat o založení rodiny ve stejném věku jako jejich rodiče?

Otázka č. 9 Aplikovali by respondenti stejnou formu výchovy jako jejich rodiče u nich samotných?

1.4 Stanovené výzkumné otázky

Na základě položených otázek jsem si stanovila, co chci jimi zodpovědět:

Otázka č. 1

Předpokládám, že nejčastější hodnoty, které budou adolescenti s rodinou spojovat budou láska a domov. Tyto hodnoty či potřeby by měla tvořit každá rodina.

Otázka č. 2

Předpokládám, že průměrný věk pro zakládání rodiny bude okolo 28 let. Z teoretické části se dozvídáme, že žena své první dítě rodí okolo 28 let.

Otázka č. 3

Teoretická část nám říká, že z ekonomických důvodů není výhodné, být ve svazku manželském. Proto se domnívám, že většina respondentů nebude chtít být v manželské svazku při zakládání rodiny.

Otázka č. 4

V České republice v průměru mají úplné rodiny nejčastěji dvě děti nebo jedno dítě. Předpokládám tedy, že nejčastější odpověď, kolik budou chtít respondenti dětí budou dvě děti.

Otázka č. 5

V dnešní době se fyzické tresty už moc nezastávají. Na základě fyzických trestů může docházet i k protiprávnímu jednání například ohrožování mravní

výchovy dítěte. Proto předpokládám, že více jak polovina respondentů odpoví, že nebudou zastávat fyzické tresty.

Otázka č. 6

V dnešní době dávají mladí lidé přednost studiu nebo pracovním zkušenostem, než založí rodinu. Průběžně se také zvyšuje průměrný věk porodnosti. Předpokládám tedy, že mladí respondenti nebudou chtít založit rodinu ve stejném věku jako jejich rodiče.

Otázka č. 7

Předpokládám, že více jak polovina respondentů bude mít jednoho sourozence. Tuto hypotézu jsem odvodila z informace z teoretické části, ve které zmiňuji podložené tvrzení, že v České republice v průměru mají úplné rodiny nejčastěji dvě děti.

Otázka č. 8

Předpokládám, že se respondenti nebudou chtít založit rodinu ve stejném věku jako jejich rodiče.

Otázka č. 9

Předpokládám, že většina respondentů bude aplikovat stejnou formu výchovy jako jejich rodiče. V adolescenci si každý postupně utváří své názory a postoje na rodinný život na základě své rodiny.

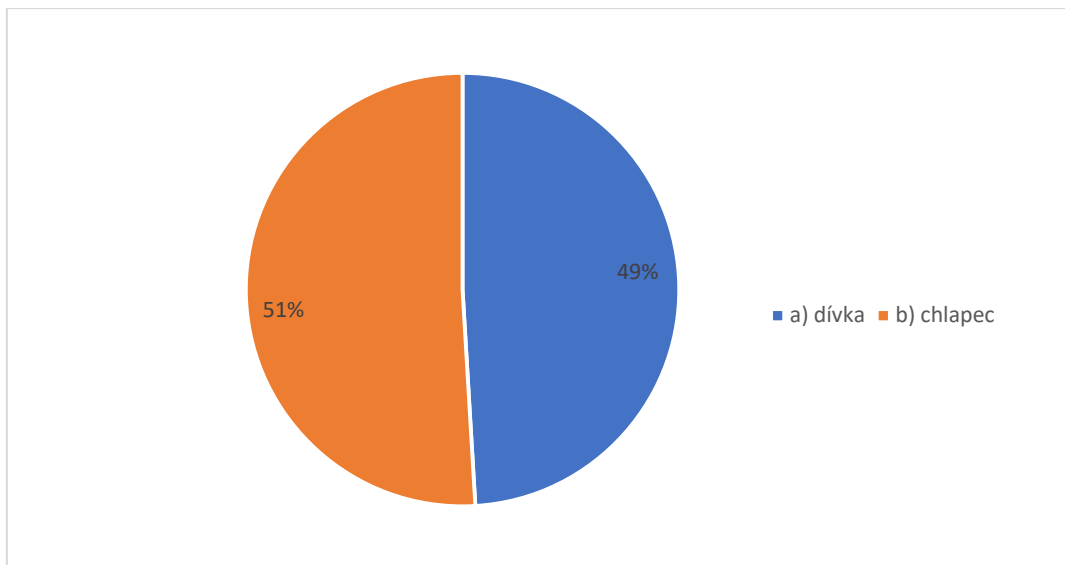
Tyto stanovené cíle se budu snažit potvrdit nebo vyvrátit na základě postaveného dotazníku, který jsem předložila příslušným respondentům. Otázky v dotazníku jsou stanoveny tak, aby díky nim došlo k zodpovězení cílových otázek a hypotéz.

1.5 Otázky a odpovědi s grafickým znázorněním

Každou otázku rozebírám zvlášť a přidávám grafické znázornění, které lépe zobrazí a vyhodnotí otázku. Komentuji každou otázku zvlášť ze zjištěných dat, která jsem získala.

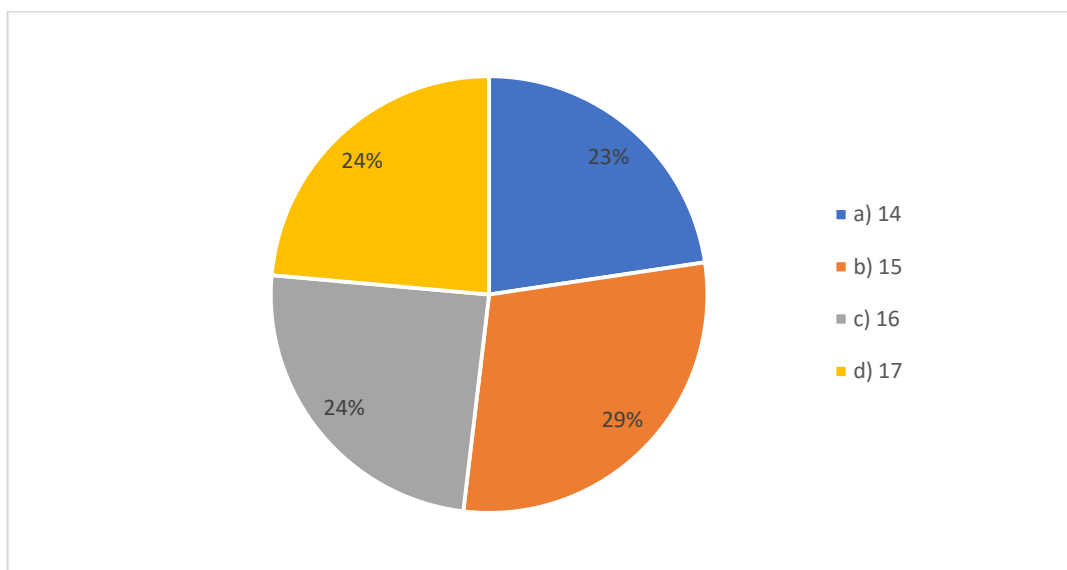

Otázka č. 1 Jste dívka nebo chlapec?

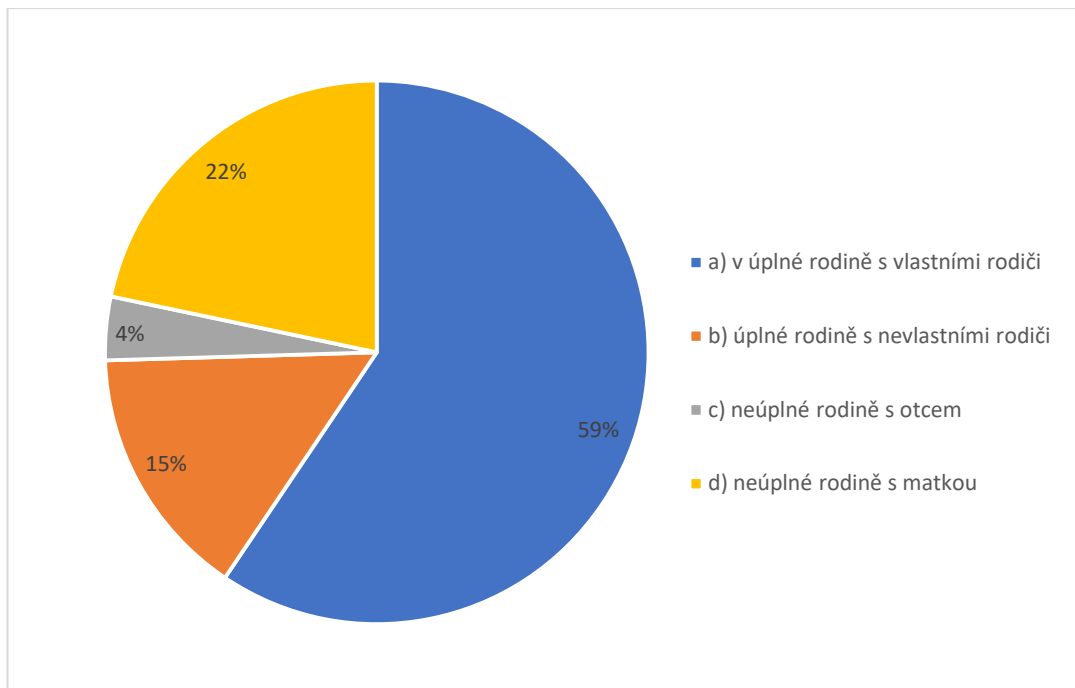
V první otázce se respondentů táži na jejich pohlaví. Protože jsou to nezletilí respondenti zvolila jsem 2 možnosti, a to dívka a chlapec. Odpovídalo 52 (49 %) dívek a 54 (51 %) chlapců.

Otázka č. 2 Kolik Vám je let?

Druhá otázka je zaměřena na zjištění věku respondenta. Průměrný věk respondentů je 15,5 let. Odpovídalo 24 respondentů ve věku 14 let, 31 ve věku 15 let, 16 ve věku 16 let a 25 ve věku 17 let.

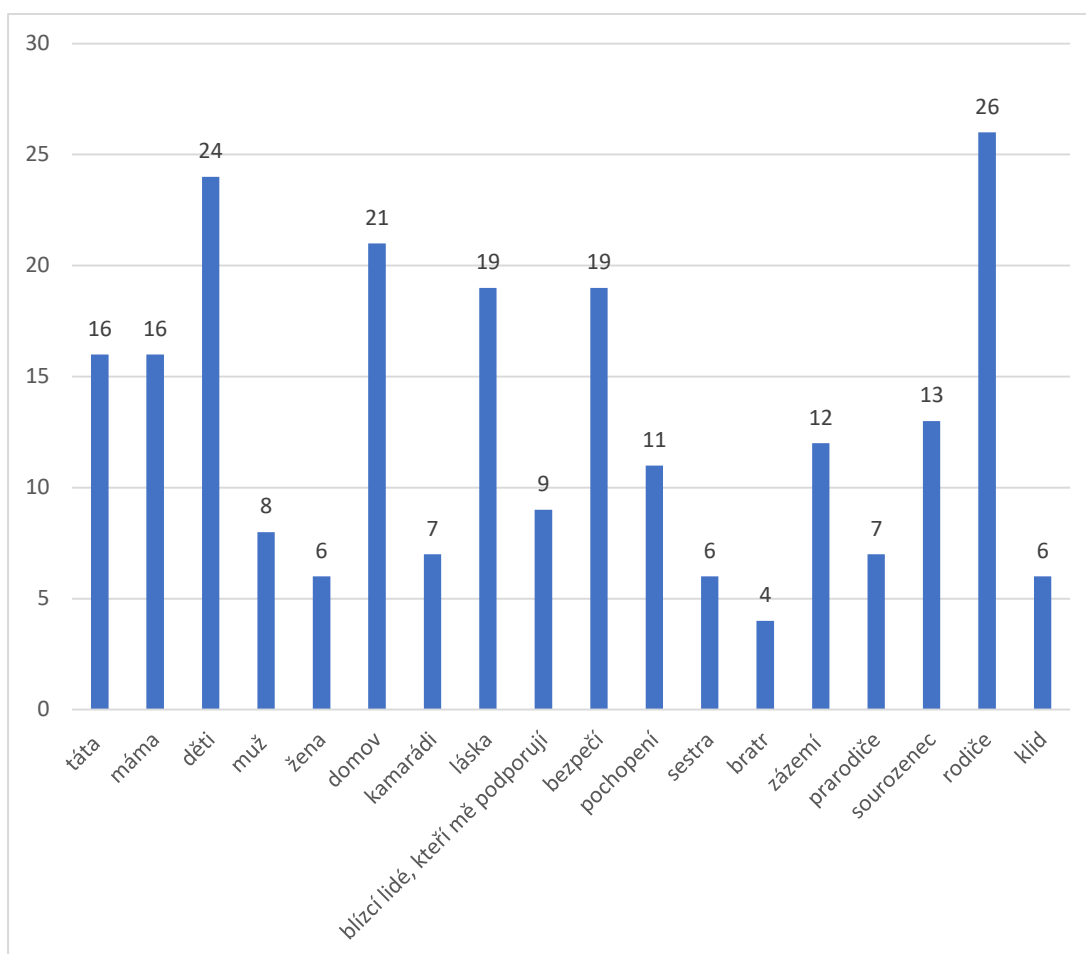
Otázka č. 3 Vyrůstáte v:

Ve třetí otázce zjišťuji, v jaké rodině respondent vyrůstá. Možnosti byly v úplné rodině s vlastními rodiči, v úplné rodině s nevlastními rodiči, neúplné rodině s otcem či neúplné rodině s matkou.

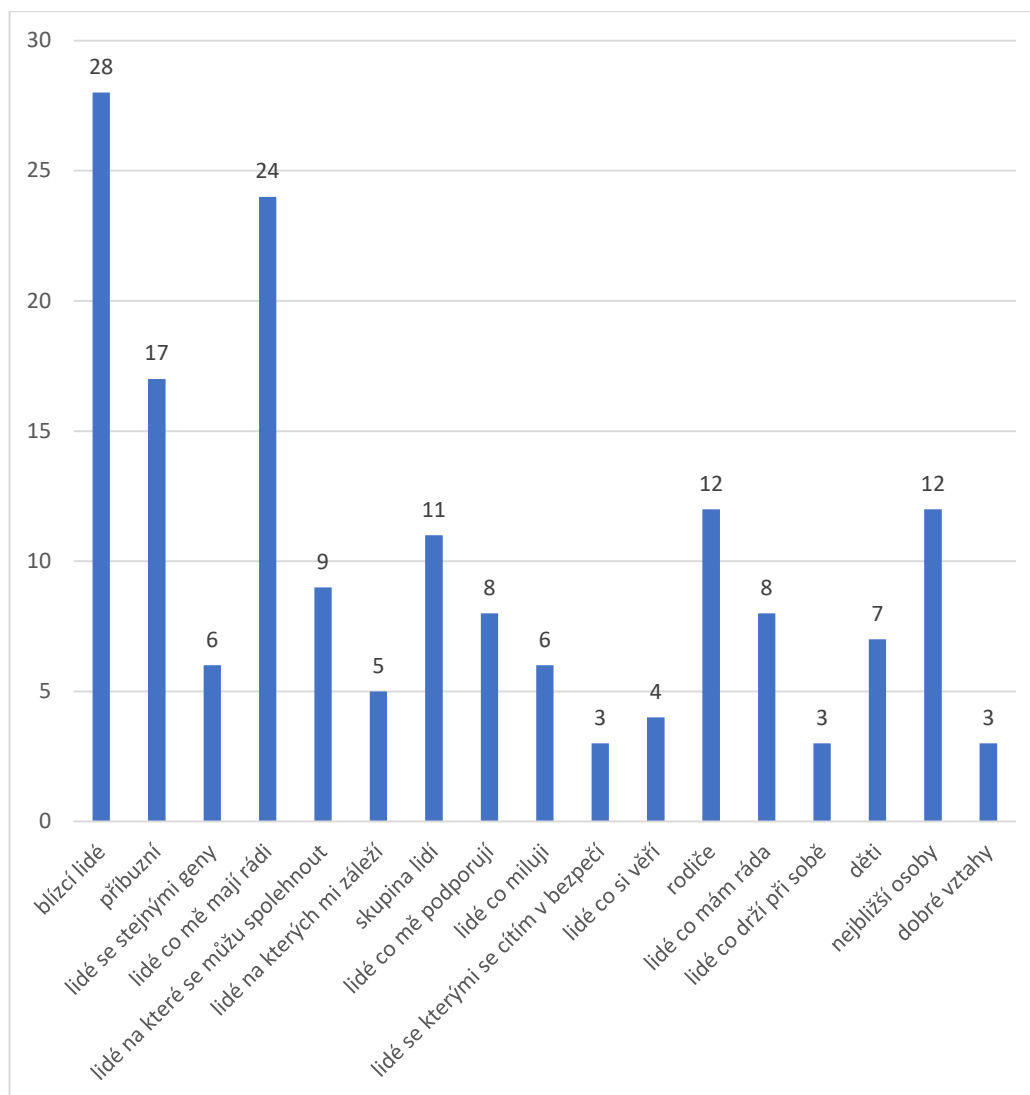
Většina respondentů z 59 % odpověděla že žije v úplné rodině s vlastními rodiči. V úplné rodině s nevlastními rodiči žije 15 % tázaných. V neúplné rodině s matkou 22 % respondentů. V neúplné rodině s otcem žije 4 % zbylých respondentů.

Otázka č. 4 Co Vás napadne, když se řekne slovo rodina

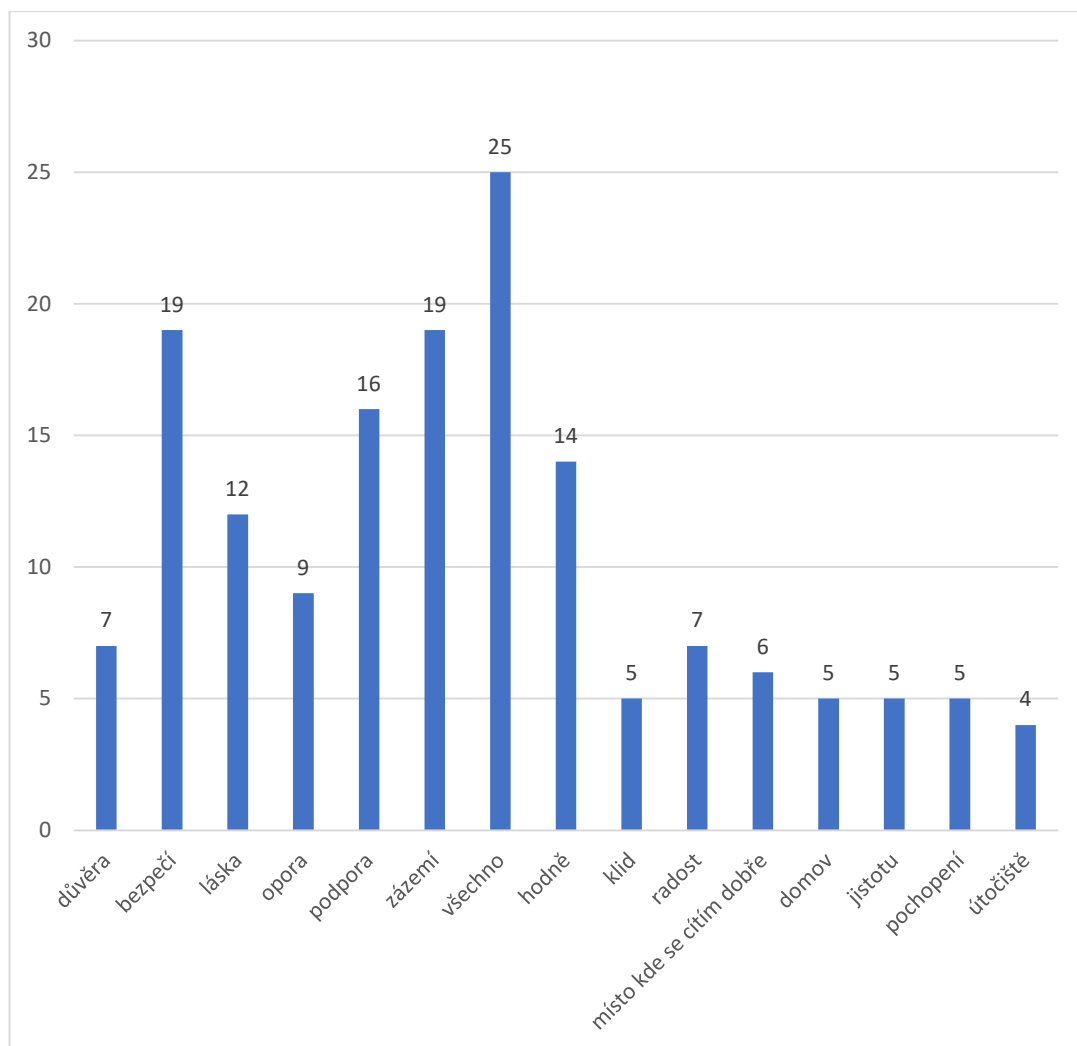
Čtvrtá otázka je otevřená. Respondenti odpovídali zcela sami podle vlastních slov. Co je napadne, když se řekne slovo rodina. Nejčastěji spojovali rodinu se slovy rodiče, děti, domov, láska, bezpečí, táta a máma. U těchto slov se shodovalo 16 a více respondentů. U ostatních odpovědí se shodovalo 13 a méně respondentů. Shodovali se odpovědi jako sourozenec, muž, žena, kamarádi, pochopení, sestra, bratr, zázemí, prarodiče, sourozenec, klid, a slovní spojení blízcí lidé, kteří mě podporují.

Otázka č. 5 Jak byste definovali rodinu?

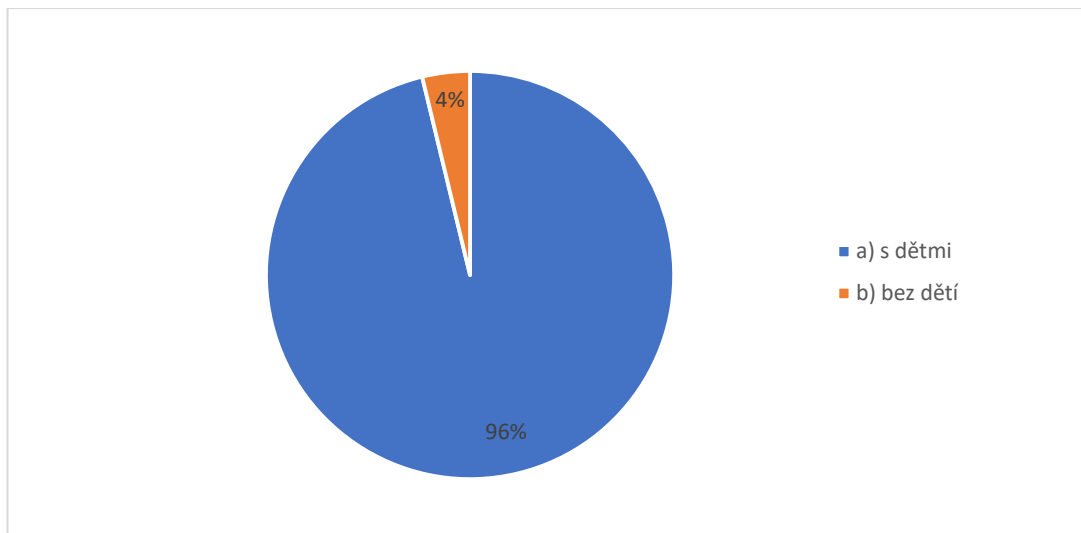
Otázka pátá se zaměřuje na to, jak by respondenti definovali rodinu. Nejčastější odpovědi, na kterých se shodlo 10 a více respondentů byla slovní spojení jako blízcí lidé, příbuzní, lidé, co mě mají rádi, skupina lidí, rodiče a nejblížejší osoby. Další odpovědi, na kterých se shodlo 9 a méně respondentů byli slovní spojení jako lidé se stejnými geny, lidé na které se můžu spolehnout, lidé na kterých mi záleží, lidé co mě podporují, lidé co miluji, lidé se kterými se cítím v bezpečí, lidé co si věří, lidé co mám ráda, lidé co drží při sobě, děti a dobré vztahy.

Otázka č. 6 Co pro Vás rodina znamená?

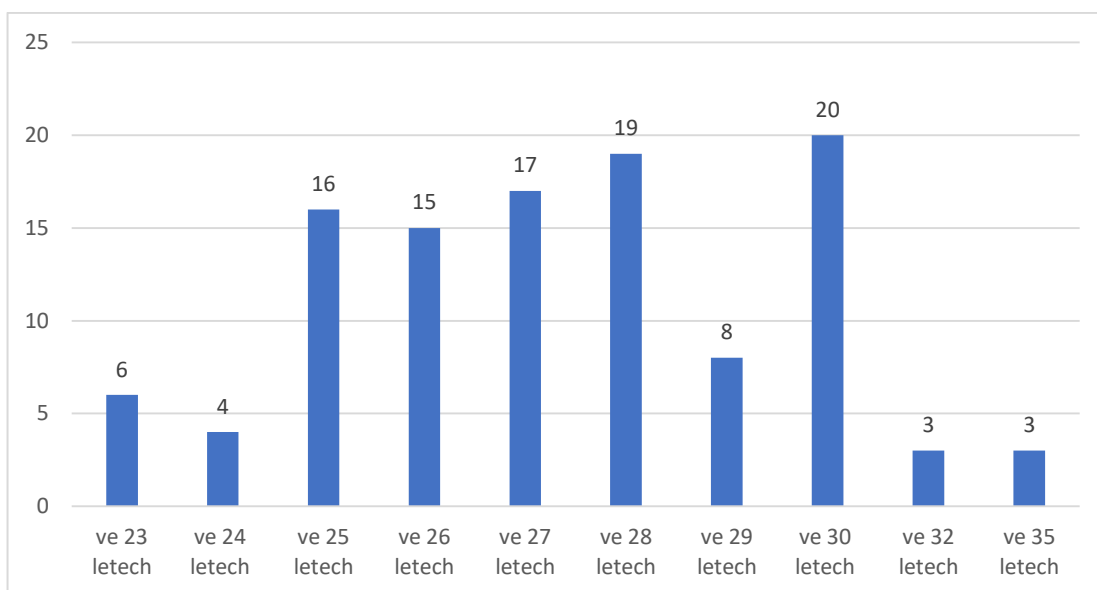
Šestá otázka slouží ke zmapování, co pro respondenty rodina znamená. Nejčastější odpověď, kterou vypsalo 25 respondentů byla všechno. Ostatní odpovědi, které vypsalo 9 a více respondentů byly bezpečí, láska, opora, podpora, zázemí, všechno a hodně. Další méně časté odpovědi, které zmínilo 7 a méně respondentů byly důvěra, klid, radost, místo, kde se cítím dobře, domov, jistota, pochopení a útočiště.

Otázka č. 7 Budete chtít založit rodinu s dětmi nebo bez dětí?

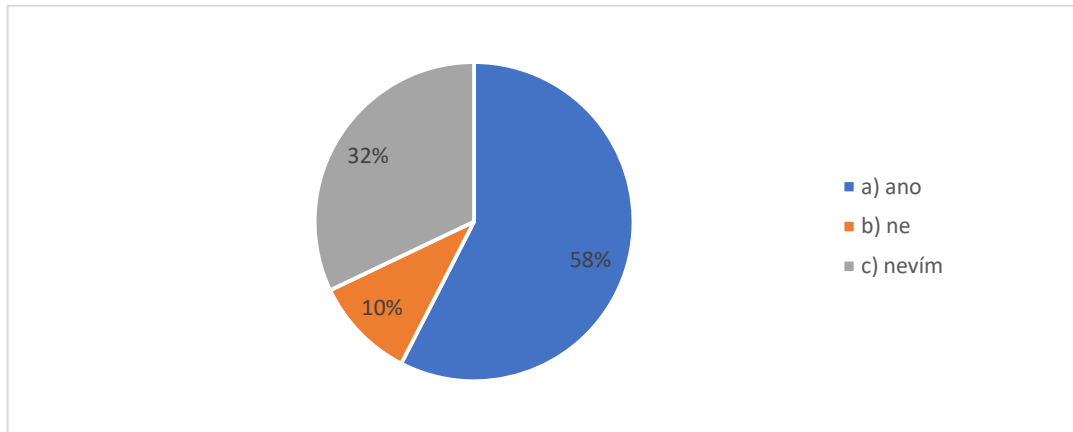
U otázky sedm odpovědělo 96 % respondentů, že by chtěli založit rodinu s dětmi. Ostatní 4 % respondentů by nechtěla založit rodinu s dětmi.

Otázka č. 8 Pokud budete chtít založit rodinu s dětmi v kolika letech?

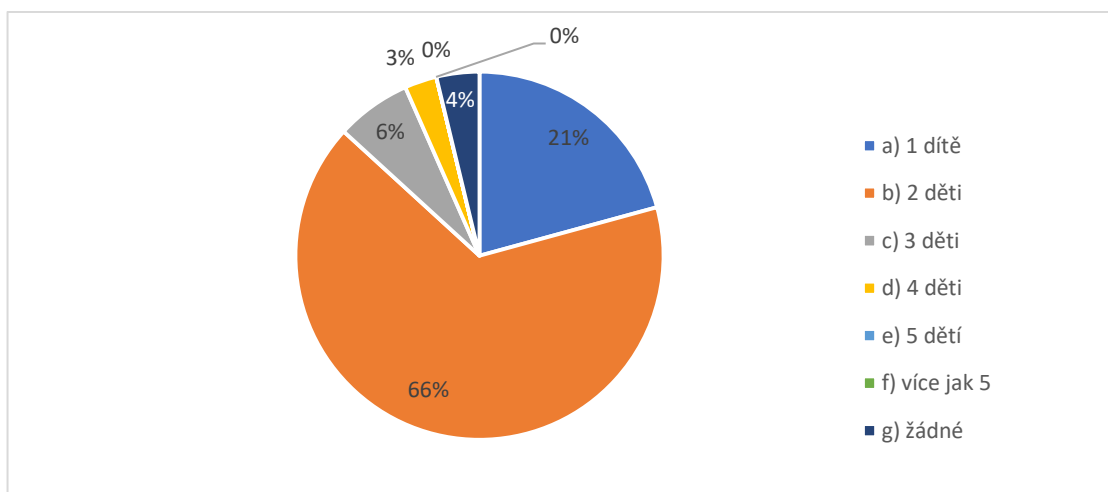
V otázce osm respondenti uváděli věk, ve kterém věku by chtěli založit rodinu. Odpovědi se pohybovali na škále od 23 let do 35 let. Nečastější odpovědi byli 25 let, 26 let, 27 let, 28 let a 30 let. Méně častý uváděný věk byl 23 let, 24 let, 29 let, 32 let a 35 let. Průměrný věk, ve kterém by respondenti založili rodinu je 27,5 let.

Otázka č. 9 Chcete být v manželském svazku při zakládání rodiny?

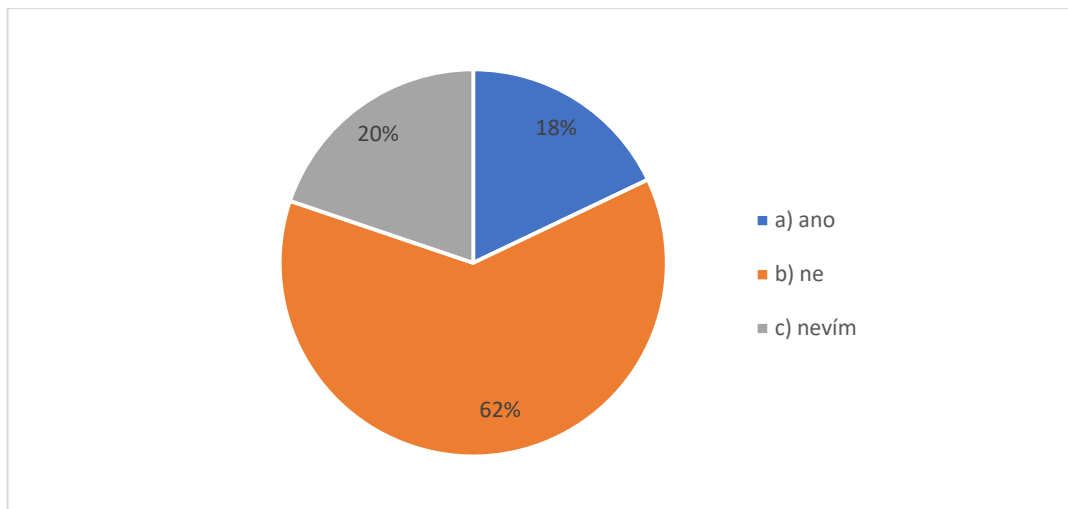
Otázka devět se ptá, zda by respondenti chtěli být v manželském svazku při zakládání rodiny. Z grafu vyplývá, že 58 % respondentů odpovědělo ano, 10 % odpovědělo ne a 32 % respondentů neví, zda by chtěli být v manželském svazku při zakládání rodiny.

Otázka č. 10 Kolik byste chtěli mít děti?

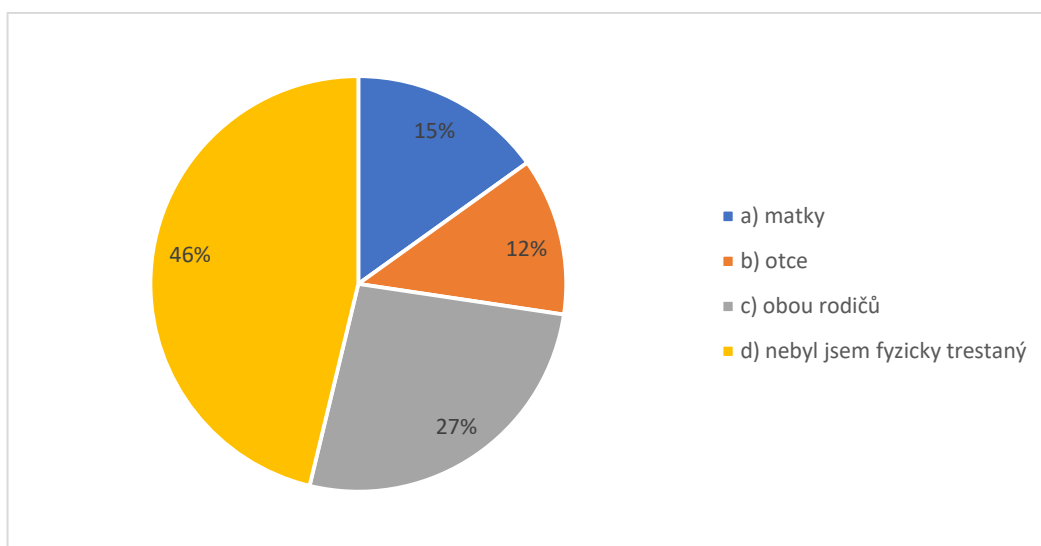
V této otázce se ptám respondentů, kolik by chtěli mít děti. Nejčastější odpověď od 66 % respondentů je dvě děti. Jedno dítě by chtělo 21 % respondentů. Tři děti jako odpověď zvolilo 6 % respondentů. Čtyři děti volilo 3% respondenti. Ani jedno dítě by nechtělo mít 4% respondentů. Pět dětí a více jak pět dětí by nechtěl mít žádný respondent.

Otázka č. 11 Bude Vám záležet na pohlaví dítěte?

Otázka jedenáct se respondentů táže, zda jim bude záležet na pohlaví dítěte. Graf nám říká, že 62 % respondentům nebude záležet na pohlaví dítěte. Dalším 18 % respondentů bude záležet na pohlaví dítěte. Zbylých 20 % neví, jestli jim bude záležet na pohlaví dítěte.

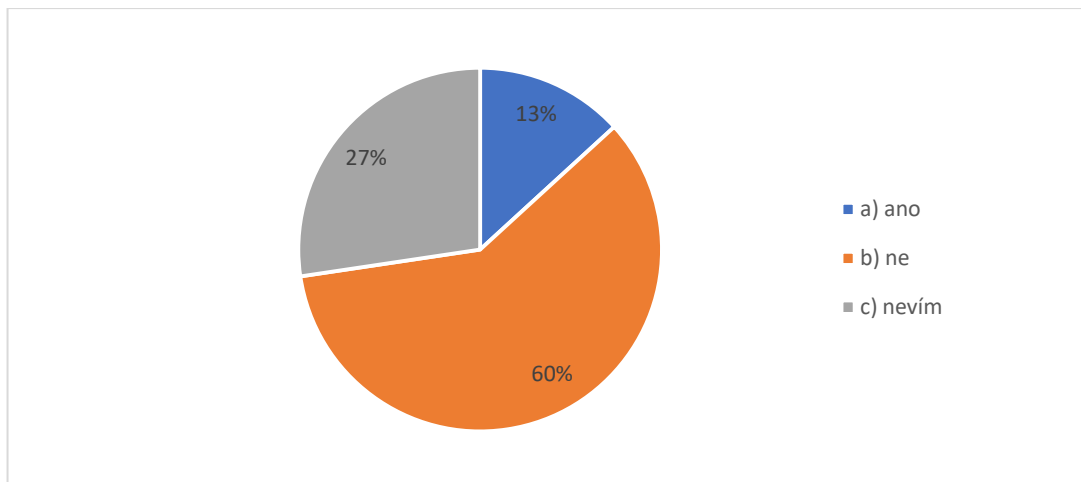
Otázka č. 12 Byl/a jste doma fyzicky trestaný/á rodičem od?

Dvanáctá otázka se zaměřuje na fyzické trestání, zda a kým byl respondent trestaný či nebyl. Nejvíce respondentů a to 46 % odpovědělo, že nejsou fyzicky trestaní. Respondentů, kteří jsou trestaní od obou rodičů odpovědělo 27 %, trestaných od matky je 15 % a od otce 12 %.

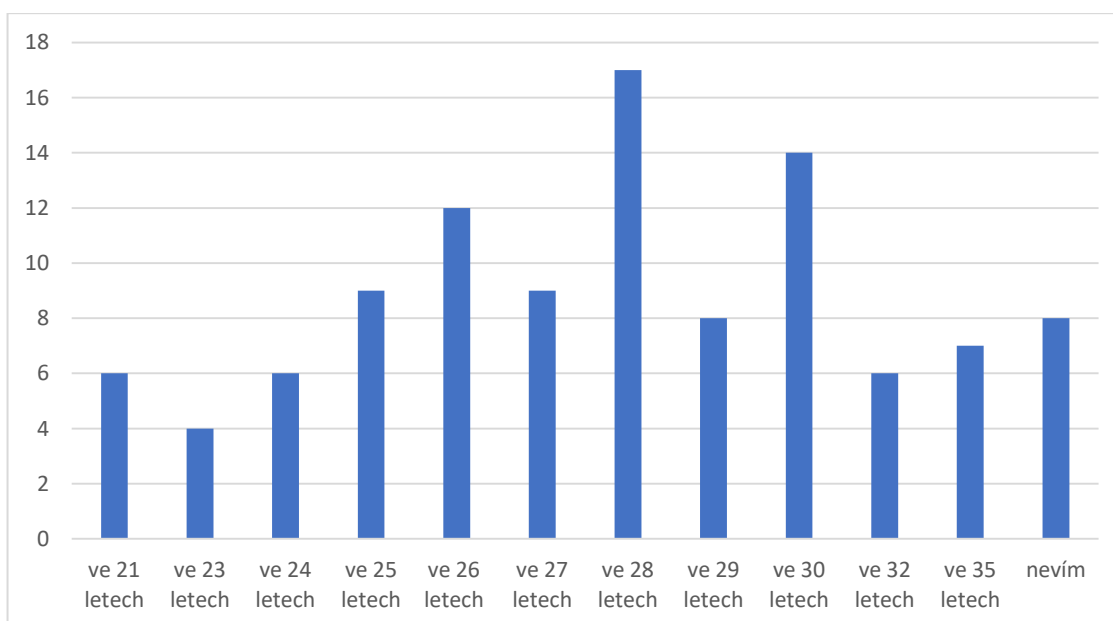

Otázka č. 13 Budete zastávat fyzické tresty?

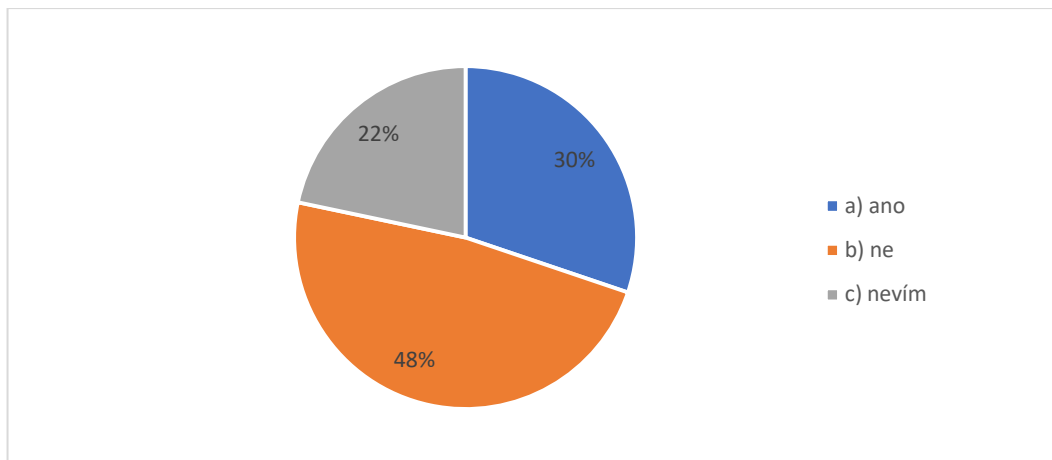
Ve třinácté otázce se táží, zda budou respondenti zastávat fyzické tresty. Z grafu vyčteme, že 60 % respondentů nebude zastávat fyzické tresty. Dalších 27 % respondentů neví a zbylých 13 % bude zastávat fyzické tresty.

Otázka č. 14 V kolika letech založili rodinu vaši rodiče?

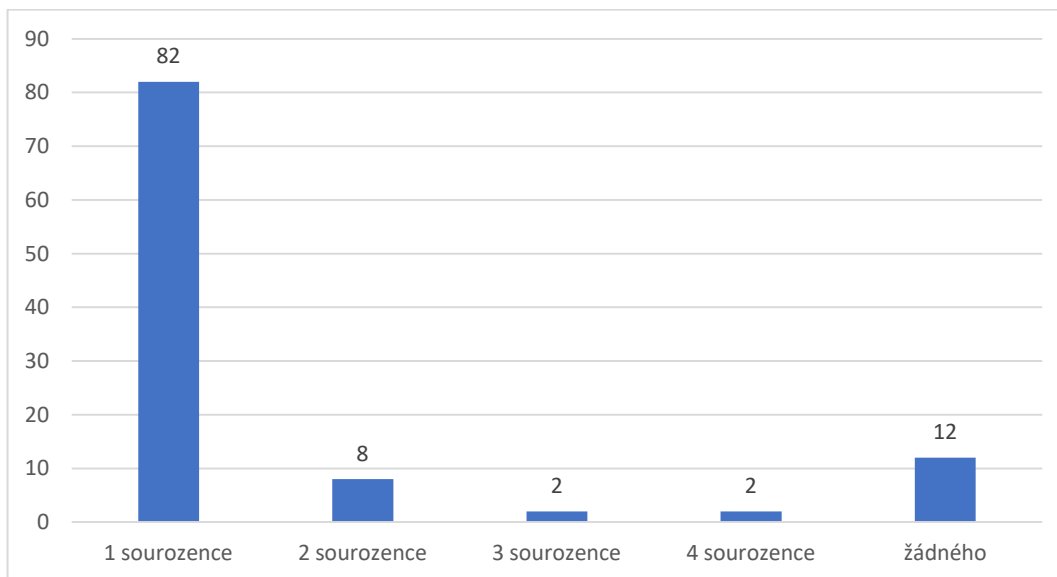
U čtrnácté otázky je respondentům položena otázka v kolika letech založili jejich rodiče rodinu. Odpovědi se pohybují na škále od 21 let do 35 let. Graf nám říká, že nejčastěji rodiče od respondentů rodinu založili ve 26 letech, ve 28 letech a 30 letech.

Otázka č. 15 Chtěli byste založit rodinu ve stejném věku jako vaše rodiče?

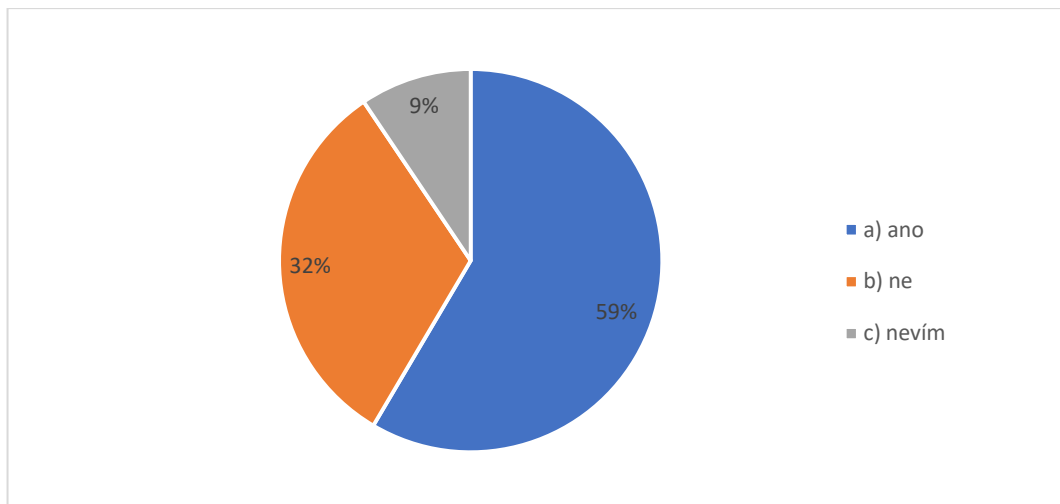
Otázka patnáctá se ptá, zda by respondenti založili rodinu ve stejném věku jako jejich rodiče. Grafické znázornění nám oznamuje, že 48 % by nezaložilo rodinu ve stejném věku jako jejich rodiče. Dalších 30 % odpovědělo, že by založilo rodinu jako jejich rodiče. Zbýlých 22 % respondentů neví.

Otázka č. 16 Kolik máte sourozenců?

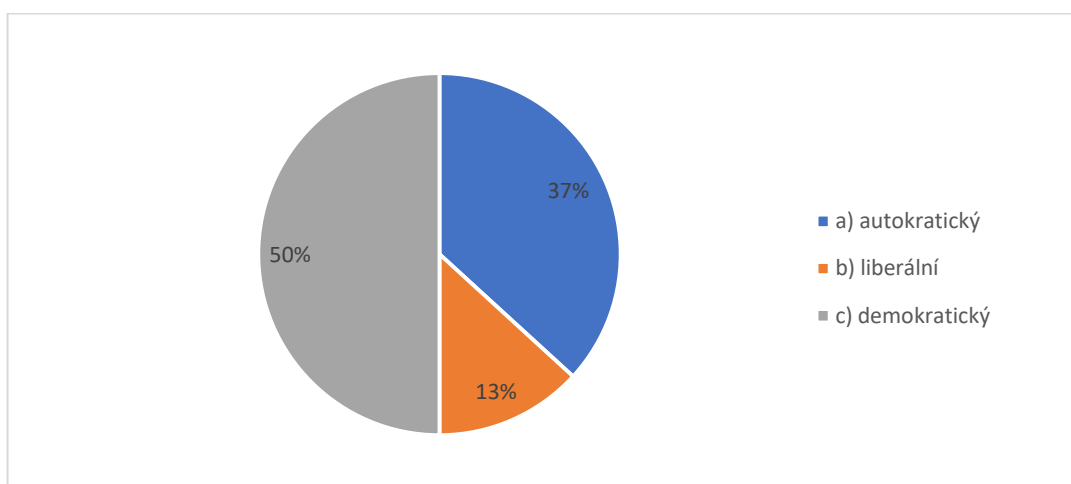
U šestnácté otázky se respondentů tážou na počet sourozenců. Jednoho sourozence má 82 respondentů, dva sourozence 8 respondentů, tři sourozence 2 respondenti a žádného sourozence nemá 12 respondentů.

Otázka č. 17 Budete chtít stejný počet dětí jako vaše rodiče?

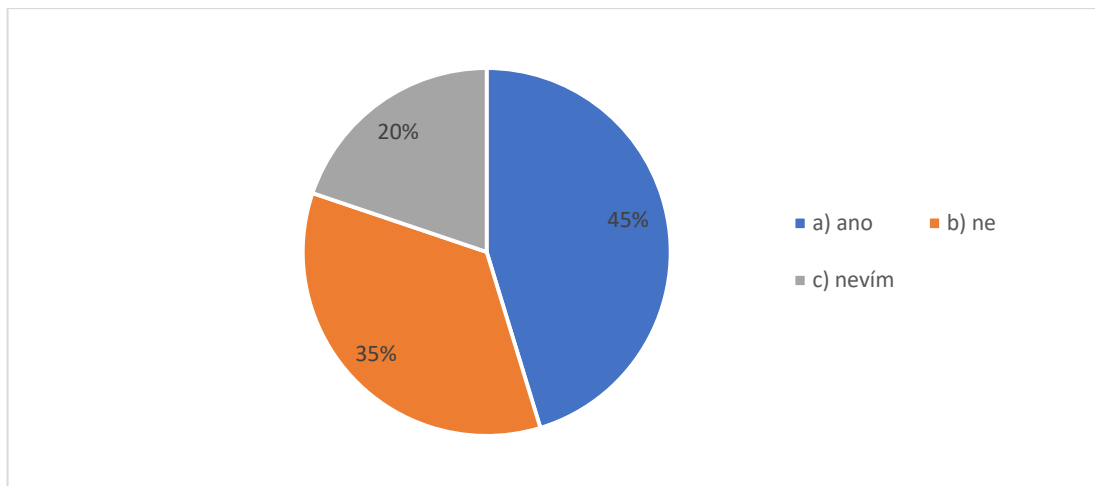
Sedmnáctou otázkou jsem zaměřila na to, zda budou chtít respondenti stejný počet dětí jako jejich rodiče. Respondentů, kteří budou chtít stejný počet dětí jako jejich rodiče odpovědělo 59 %. Těch, kteří nebudou chtít stejný počet odpovědělo 32 %. Respondentů, kteří neví je 9 %.

Otázka č. 18 Jakou formu výchovy rodiče aplikovali či aplikují u Vás?

V osmnácté otázce respondenti volí, jakou formu výchovy na ně jejich rodiče aplikovali či aplikují. Nejčastější odpověď respondenti volili styl demokratický a to 50 %. Styl autokratický volilo 37 % respondentů. Zbýlých 13 % respondentů zvolilo styl liberální.

Otázka č. 19 Budete aplikovat stejnou formu výchovy jako vaše rodiče?

U devatenácté otázky se táži, jestli budou respondenti aplikovat stejnou formu výchovy jako jejich rodiče u nich samotných. Z grafu je poznat, že nejčastěji byla odpověď že ano na kterou odpovědělo 45 % respondentů. Respondentů, kteří nebudou aplikovat stejnou formu výchovy bylo 35 %. Ti, kteří zvolili odpověď nevím bylo zbylých 20 %.

1.6 Vyhodnocení cílových a výzkumných otázek

Otázka č. 1

Předpoklad, že adolescenty bude napadat láska a domov ve spojení s rodinou se ukázal jako pravdivý. Nejčastější odpovědi byly láska a domov, kdy lásku zmínilo 19 respondentů a domov 21 respondentů. Tudíž s má otázka potvrdila.

Otázka č. 2

Domněnka, že průměrný věk pro založení rodiny bude okolo 28 let u tázaných adolescentů se ukázala jako pravdivá. Průměrný věk však vyšel na 27,5 let.

Otázka č. 3

Myslela jsem si, že respondenti nebudou chtít být v manželském svazku při zakládání rodiny, protože v dnešní době to není pro všechny prioritou. Avšak, mýlila jsem se, jelikož 58 % tázaných odpovědělo, že by chtělo být v manželském svazku.

Otázka č. 4

Domnívala jsem se, že respondenti by chtěli mít 2 děti. Můj předpoklad se potvrdil, protože odpovědělo 66 % co by chtěli mít 2 děti.

Otázka č. 5

Můj předpoklad, že adolescenti nebudou chtít zastávat fyzické tresty se ukázala jako pravdivý. V 60 % odpověděli, že respondenti nebudou zastávat fyzické tresty.

Otázka č. 6

Má domněnka byla, že respondenti nebudou chtít založit rodinu ve stejném věku jako jejich rodiče. Skoro polovina a to 48 % respondentů odpovědělo, že ne.

Otázka č. 7

Vzhledem k tomu, že v průměru v České republice připadá na úplnou rodinu 2 děti. Předpokládala jsem, že většina respondentů bude mít jednoho sourozence. Můj odhad se potvrdil, protože 82 respondentů odpovědělo, že má 1 sourozence.

Otázka č. 8

Mé tvrzení, že respondenti nebudou chtít založit rodinu ve stejném věku jako jejich rodiče bylo mylné. Více jak polovina 59 % odpovědělo, že by chtělo mít stejný počet dětí jako jejich rodiče.

Otázka č. 9

Můj odhad, že respondenti nebudou chtít aplikovat stejnou formu výchovy jako jejich rodiče se mi potvrdil. Odpovědělo 45 % dotázaných, že ne.

1.7 Vyhodnocení výzkumu

Cílem mého výzkumu bylo zmapovat postoje a názory nezletilých adolescentů na zakládání a výchovu rodiny ve věku od 14 do 17 let.

Na začátku výzkumu jsem si stanovila výzkumné otázky, které se mi buď vyvrátili nebo potvrdili po získání odpovědí od respondentů. Z výsledků výzkumu, můžeme konstatovat, že se výzkumem z 9 otázek 7 potvrdilo a 2 vyvrátili.

Lze uvést, že dostupné zdroje a data, ze kterých jsem čerpala, se potvrdila díky stanoveným výzkumným otázkám.

Na základě provedení dotazníkového šetření můžu konstatovat, že tázaná věková kategorie adolescentů si rozhodně utváří názory a postoje o své budoucí rodině. Určitě jejich současná rodina uceluje jejich představivost a z části se nechávají inspirovat či si utváří jiný pohled a názor.

Pozitivní zjištění z průzkumu jsou rozhodně ta, že adolescenti budou chtít založit rodinu s dětmi, spojují kladné hodnoty se slovem rodina, většina nechce zastávat fyzické tresty a záleží jim na manželském svazku. Je opravdu zjevné, že tázaní adolescenti si v průběhu svého vývoje a dospívání utvářejí základní postoje, představivost a názory o svojí vlastní budoucí rodině.

ZÁVĚR

Dochází u tázaných adolescentů k nějaké představivosti ohledně jejich budoucí rodiny? Utváří si názory a postoje na výchovu rodiny? Jsou tyto ovlivněny jejich vlastní rodinou ohledně tohoto tématu?

Z provedeného výzkumu mohu konstatovat, že u tázaných adolescentů dochází k představivosti o jejich budoucí rodině a výchově. Mohu potvrdit, že mé výzkumné cíle se z části naplnily. Díky dotazníkovému šetření jsem dosáhla poznatků, které jsem chtěla zachytit a publikovat v této bakalářské práci.

Výzkum shledávám jako úspěšný. Z něho vyplývá, že tázaní respondenti si postupně ve vývoji a dospívání v období adolescence utvářejí a ucelují jejich názory a pohledy na svou budoucí rodinu. Například o tom, zda budou chtít mít děti, kolik dětí, v kolika letech budou chtít založit rodinu, zda jim záleží na manželském svazku při zakládání rodiny, na pohlaví dítěte či budou zastávat fyzické tresty.

Dále vyplývá, že každý z respondentů ví, jestliže se budou chtít inspirovat svou vlastní rodinou či ne. Například u věku založení rodiny, typu výchovy nebo počtu dětí. Každý rodič by měl svým dětem dávat správný a morální příklad do života, aby si do něj každý odnesl ty nejlepší návyky či vlastnosti. Mnohdy tomu tak nemusí být, ale výchova je podstatná část života nás všech, od které se odvíjí spousta podstatných názorů a situací v životě.

Výzkumný vzorek je z Gymnázia Boženy Němcové a Základní školy Úprkovy z Hradce Králové, tudíž došlo k omezení velikosti souboru. Domnívám se, a lze předpokládat, že podobné názory bych zjistila i na reprezentativním vzorku populace.

Je správné, že si adolescenti v tomto dospívajícím věku utvářejí vůbec nějaký pohled na zakládání rodiny a její výchovu. Celkově je to nesmírně důležité pro naši společnost a další populační vývoj.

Postupem času se určitě každému adolescentovi mohou pozměnit jejich názory a za deset let mohou být úplně jiné. Na každého ještě v životě čeká spousta životních zkušeností, lekcí, zklamání, úspěchů či neúspěchů.

Kdybych měla pokračovat v tomto empirickém výzkumu zaměřila bych se na časový rozdíl při početí prvního a druhého dítěte, protože v tomto výzkumu odpovědělo 66 % respondentů, kteří by chtěli počít dvě děti. Další otázka by byla, z jakého důvodu, chtějí takový počet dětí, který odpověděli. Dále bych se tázala, zda by respondenti spojili i nějaké negativní hodnoty a názory s rodinou, protože všechny hodnoty a názory, které respondenti vypsalí byly pozitivní a kladné. Na všechny tyto cílové otázky bych stanovila příslušné hypotézy a porovnávala odpovědi od dívek a chlapců, protože v oblasti rodiny existuje řada genderových stereotypů, které jsou jinak vnímány ženami a jinak muži. Ženy si více zakládají na rodině a muži méně. Proto by mě zajímalo, zda už se tyto stereotypy v adolescenci neobjevují.

Doufám, že má bakalářská práce, přinese ostatním pár zajímavých poznatků a informací o této problematice, které je po přečtení obohatí zajímavými zjištěními.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- Giddens, A. 2013. *Sociologie*. Praha: Argo
- Gillernová, I., V. Kezba, M. Rymeš. 2011. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: člověk na přelomu tisíciletí*. Praha: Grada.
- Grecmanová, H., D. Holoušková, E. Urbanovská. 2002. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: HANEX
- Jandourek, J. 2012. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada.
- Kraus, B. 1998. *Sociální aspekty výchovy*. Hradec Králové: GAUDEAMUS.
- Kraus, B., V. Poláčková, et al. 2001. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido.
- Langmeier J., D. Krejčířová. 2006. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Macek, P. 2003. *Adolescence*. Praha: Portál.
- Možný, I. 2002. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Možný, I. 2008. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Sobotková, I. 2001. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál.
- Střelec, S. (ed.). 2011. *Studie z teorie metodiky výchovy II*. Brno: Masarykova univerzita
- Šubrt, J., 2014. *Soudobá sociologie VI (Oblasti a specializace)*. Praha: Karolinum

Elektronické zdroje

- Höhne, S., V. Kuchařová, J. Paloncyová 2016. *Rodiny s dětmi v České republice*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. Praha 2, Karlovo náměstí 1. [online]. VÚPSV [cit.6.7.2021]. Dostupné z: vz_416.pdf (vupsv.cz)
- Slepíčková, L. 2012. *Současná česká rodina: aktuální trendy v uspořádání partnerských a rodinných vztahů*. Brno: Masarykova univerzita, fakulta sociálních studií MU Brno. [online]. MUNI [cit.6.7.2021]. Dostupné z: [PdF:SP4RC_SOSP Sociologie pro speciální pedagogy \(muni.cz\)](http://PdF:SP4RC_SOSP_Sociologie_pro_speciální_pedagogy_(muni.cz)).

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Dotazník

DOTAZNÍK – ZAKLÁDÁNÍ A VÝCHOVA RODINY Z POHLEDU ADOLESCENTŮ

Vážení respondenti,

tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění tohoto jednoduchého dotazníku, který slouží ke zmapování postojů a názorů k zakládání a výchově rodiny z pohledu adolescentů ve věku od 14 do 17 let. U každé otázky zvolte prosím jednu možnost či krátkou stručnou odpověď. Možnosti prosím kroužkujte. Dotazník je anonymní.

1. Jste dívka nebo chlapec?

- a) dívka
- b) chlapec

2. Kolik Vám je let?

- a) 14
- b) 15
- c) 16
- d) 17

3. Vyrůstáte v:

- a) úplné rodině s vlastními rodiči
- b) úplné rodině s nevlastním rodičem
- c) neúplné s otcem
- d) neúplné s matkou

4. Co Vás napadne, když se řekne slovo „rodina“?

.....

5. Jak byste definovali rodinu?

.....

6. Co pro Vás rodina znamená?

.....

7. Budete chtít založit rodinu s dětmi nebo bez dětí?
- a) s dětmi
  - b) bez dětí
8. Pokud budete chtít rodinu s dětmi v kolika letech?
- .....
9. Chcete být v manželském svazku při zakládání rodiny?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
10. Kolik byste chtěli mít dětí?
- a) 1
  - b) 2
  - c) 3
  - d) 4
  - e) 5
  - f) více jak 5
  - g) žádné
11. Bude Vám záležet na pohlaví dítěte?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
12. Byl/la jste fyzicky trestaný od?
- a) matky
  - b) otce
  - c) obou rodičů
  - d) nebyl jsem fyzicky trestaný
13. Budete zastávat fyzické tresty?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím

14. V kolika letech založili rodinu vaše rodiče?

.....

15. Chtěli byste založit rodinu ve stejném věku jako vaše rodiče?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

16. Kolik máte sourozenců?

.....

17. Budete chtít stejný počet dětí jako vaše rodiče?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

18. Jakou formu výchovu rodiče aplikovali či aplikují u Vás?

- a) Autokratický (silné řízení, tresty, zákazy, dodržování pravidel, odmítání názorů dítěte)
- b) Liberální (minimální řízení, volnost, pravidla nejsou stanovena)
- c) Demokratický (podpora iniciativy dítěte, příklady namísto trestů, pochopení, svoboda)

19. Budete aplikovat stejnou formu výchovy jako vaše rodiče u Vás?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím